

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 4. maaliskuuta 2016
(OR. en)

6785/16

LIMITE

JAI 186
CFSP/PESC 180
COSI 34
COPS 66
ENFOPOL 60
COTER 24
SIRIS 36
FRONT 112
CATS 13
EDUC 75

ILMOITUS

Lähettiläs:	EU:n terrorismintorjunnan koordinaattori
Vastaanottaja:	Neuvosto
Asia:	Selvitys Eurooppa-neuvoston jäsenten 12. helmikuuta 2015 antaman julkilausuman, oikeus- ja sisäasioiden neuvoston 20. marraskuuta 2015 antamien päätelmien ja Eurooppa-neuvoston 18. joulukuuta 2015 antamien päätelmien täytäntöönpanosta

Tässä EU:n terrorismintorjunnan koordinaattorin selvityksessä käsitellään kaikkien niiden toimenpiteiden edistymistä, jotka mainitaan Eurooppa-neuvoston jäsenten 12. helmikuuta 2015 hyväksymissä päätelmissä terrorismin torjunnasta. Selvityksessä otetaan huomioon myös oikeus- ja sisäasioiden neuvoston 20. marraskuuta 2015 antamat päätelmät (terrorismista sekä terrorismiin ja väkivaltaisiin ääriliikkeisiin johtavan radikalisoitumisen rikosoikeudellisten vastatoimien tehostamisesta) sekä 17. ja 18. joulukuuta 2015 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmät.

EU:n terrorismintorjunnan koordinaattorin laatimissa asiakirjoissa 9422/1/15, 12318/15 ja 14734/15 arvioidaan täytäntöönpanotilannetta kesä-, loka- ja marraskuussa 2015.

Selvityksen perusteella voidaan antaa seuraavat suositukset:

Europol:

- Jäsenvaltioiden olisi lähetettävä entistä enemmän terrorismin torjunnasta vastaavaa henkilöstöä Euroopan terrorismintorjuntakeskuksen tueksi. Komissiota kehoitetaan kasvattamaan Euroopan terrorismintorjuntakeskuksen talousarviota.
- Jäsenvaltioita, jotka eivät vielä osallistu tai jotka osallistuvat suhteellisen vähän matkustajia koskevan yhteyspisteen ja muiden Europolin yhteyspisteiden sekä Europolin tietojärjestelmän (EIS) toimintaan, kannustetaan lisäämään panostustaan.

Matkustajarekisteri:

- Kunhan neuvosto on hyväksynyt matkustajarekisteriä (PNR) koskevan direktiivin, jäsenvaltioiden olisi vauhditettava sen kansallista täytäntöönpanoa (eikä odotettava direktiivissä sallittua kahta vuotta) ja yhdenmukaistettava PNR-tietojen hyödyntäminen. Komission päätös käynnistää sisäisen turvallisuuden rahaston (ISF) puitteissa pyyntö matkustajatietoyksiköiden yhteentoimivuuden tukemiseksi on tervetullut. Niitä jäsenvaltioita, jotka eivät vielä ole perustaneet matkustajatietoyksikköä, kehoitetaan ottamaan tätä tarkoitusta varten käyttöön ISF:n kansallinen osansa.

Prüm:

- Jäsenvaltioiden, jotka eivät ole vielä luoneet kaikkia mahdollisia operatiivisia yhteyksiä, olisi tehtävä se mahdollisimman pian.

Eurojust:

- Jäsenvaltioiden olisi helpotettava Eurojustin liittymistä Hydra-yhteyspisteen toimintaan, niin että Eurojust voi antaa nopeasti ja tehokkaasti tukea jäsenvaltioissa toteutettaville tutkinta- ja syytetoimille.
- Jäsenvaltioita kannustetaan lisäämään Eurojustin käyttöä tietojenvaihtoon ja operatiiviseen yhteistyöhön.
- Eurojustin ja Euroopan terrorismintorjuntakeskuksen yhteistyötä olisi vahvistettava.

SIS II:

- SIS II:ssa olisi otettava mahdollisimman pian käyttöön sormenjälkien hakutoiminto.
- Jäsenvaltioiden olisi edelleen lisättävä osallistumista SIS II:n toimintaan ja SIS II:n käyttöä.
- Europolin olisi kehitettävä SIS II:een järjestelmällinen hakutoiminto mahdollisimman pian.
- Frontexille olisi myönnettävä pääsy SIS II:een riskianalyysin parantamiseksi ja epäilyttävien matkojen havaitsemiseksi.
- SIS II:n käyttö tutkintavälineenä olisi maksimoitava.
- Kesäkuussa kokoontuvalle oikeus- ja sisäasioiden neuvostolle olisi annettava suosituksia sen työn pohjalta, jota puheenjohtajavaltio Alankomaat on tehnyt SIS II:n käyttöä koskevien oikeudellisten, teknisten ja käytännön esteiden sekä hyvien käytäntöjen määrittelemiseksi.

Eurodac:

- Jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten ja Europolin olisi liityttävä täysimääräisesti Eurodaciin, ja niiden olisi voitava tehdä hakuja Eurodacissa vakavien rikosten ja terrorismirikosten estämiseksi, havaitsemiseksi ja tutkimiseksi.

Interpol:

- Jäsenvaltioiden, jotka eivät vielä ole ottaneet käyttöön tietoliikenneyhteyttä Interpolin välineisiin kaikilla ulkorajojen ylityspaikoilla, olisi tehtävä niin mahdollisimman pian.
- Komissiota pyydetään tukemaan jäsenvaltioiden ponnisteluja varastettujen ja kadonneiden matkustusasiakirjojen tietokannan (SLTD) tietojen laadun varmistamiseksi.

Rajaturvallisuus:

- Olisi arvioitava, miten jäsenvaltiot ovat edistyneet EU:n kansalaisille tehtävien tarvittavien järjestelmällisten tarkastusten toteuttamisessa. Jäsenvaltioita pyydetään päivittämään teknologia tarvittaessa.
- Järjestelykeskuksissa suoritettavaa rekisteröintiä ja turvatarkastuksia asiaankuuluvia tietokantoja käyttäen olisi lisättävä ensisijaisena asiana (teknologia, henkilöstö, prosessit).
- Jäsenvaltioiden olisi annettava käyttöön lisää asiantuntijoita Frontexin tukemiseksi järjestelykeskuksissa suoritettavassa tietojen järjestelmällisessä vertaamisessa ja Europolin tukemiseksi toisen linjan tarkastuksissa.
- Väärennettyjen blanko-passien havaitsemisen tulisi olla prioriteetti järjestelykeskuksissa ja muissa muuttajien rajanylityspaikoissa.
- Europolin ja Frontexin välinen järjestelmällinen henkilötietojen vaihto olisi toteutettava mahdollisimman pian.

EU:n internetsisällöstä ilmoittamista käsittelevä yksikkö (IRU):

- Jäsenvaltioiden ja Europolin olisi tehtävä yhteistyötä Europolin IRU:n tekemien ilmoitusten määrän kasvattamiseksi.

Kuntoutusohjelmat:

- Jäsenvaltioita kehoitetaan hyödyntämään komission rahoitusta kuntoutusohjelmien kehittämiseksi.

Yleistä

Tämä selvitys osoittaa, että vaikka kaikilla aloilla on tapahtunut edistymistä, tietojenvaihdossa ja rajaturvallisuudessa tarvitaan vielä kiireellisiä parannuksia.

Tietojenvaihto ja operatiivinen yhteistyö Europolin ja Eurojustin kautta on parantunut vuonna 2015 huomattavasti verrattuna vuoteen 2014 ja myös verrattuna 4. joulukuuta 2015 pidettyyn viimeiseen oikeus- ja sisäasioiden neuvoston istuntoon. Lähes kaikki jäsenvaltiot on nyt liitetty Europolin SIENA-sovelluksen terrorismintorjuntaa koskevaan kokoonpanoon (jäljellä olevat kolme jäsenvaltiota on määrä liittää maaliskuussa 2016).

Tietojenvaihto ei kuitenkaan vielä vastaa uhkaa: vaikka Europolin **matkustajia koskevan yhteyspisteen** tietokannassa on nyt viime vuoteen verrattuna viisi kertaa enemmän henkilöitä, joista on tietoja tietokannassa, analyysitietokannassa on edelleen ainoastaan 2 786 EU:n jäsenvaltioiden tallentamaa varmennettua terrorismiin syyllistyvää vierastaistelijaa. **Europolin tietojärjestelmässä** (EIS) on vain 1 473 jäsenvaltioiden tallentamaa terrorismiin syyllistyvää vierastaistelijaa. Näin siitäkin huolimatta, että hyvin perusteltujen arvioiden mukaan noin 5 000 EU:n kansalaista on matkustanut Syyriaan ja Irakiin liittyäkseen Daeshiin ja muihin ääriryhmiin. On myös syytä todeta, että yli 90 prosenttia jäsenvaltioiden vuonna 2015 matkustajia koskevaan yhteyspisteeseen ilmoittamista tiedoista, jotka koskevat varmennettuja terrorismiin syyllistyviä vierastaistelijoina, on peräisin vain viidestä jäsenvaltiosta. Kaikkia terrorismiin syyllistyviä vierastaistelijoina ei tallenneta järjestelmällisesti **SIS II**:een ja Europolin **EIS**-järjestelmään. **Prüm-yhteydet** ovat lisääntyneet joulukuun oikeus- ja sisäasioiden neuvoston jälkeen, mutta lisää edistystä tarvitaan. Lisäksi tietojen laatua (yhteiset määritelmät ja muodot) on parannettava ja järjestelmien yhtenäistä käyttöä (etenkin SIS II -kuulutusten tekemisen osalta) lisättävä.

Eurojustissa kirjattiin ainoataan 18 operatiivista terrorismiin syyllistyvien vierastaistelijoiden tapausta, ja vain 104:stä käynnissä olevasta terrorismia koskevasta syytteenpanosta on vaihdettu tietoja Eurojustin kanssa. Näin siitäkin huolimatta, että asiaa koskevan neuvoston päätöksen mukaan jäsenvaltioiden on vaihdettava Eurojustin kanssa tietoja kaikista syytetoimista.

Europolin **Fraternité-toimintaryhmä**, joka perustettiin Ranskan viranomaisten pyynnöstä tutkintatoimien tukemiseksi Pariisissa marraskuussa 2015 tehtyjen iskujen jälkeen, voisi toimia mallina sille, miten tammikuussa 2016 toimintansa aloittanut Europolin Euroopan terrorismintorjuntakeskus voi tukea jäsenvaltioita terrorismin torjuntaa koskevissa tutkintatoimissa tulevaisuudessa. Useat jäsenvaltiot ovat jo sitoutuneet lähettämään asiantuntijoita toimintaryhmään ja Euroopan terrorismintorjuntakeskuksen työtä tukeviin yhteisiin yhteysryhmiin. Toistaiseksi varainhoitovuoden 2016 talousarvioon ei ole lisätty virkoja, jotka liittyisivät Euroopan terrorismintorjuntakeskuksen perustamiseen ja sen keskeisiin tukivalmiuksiin, erityisesti EU:n internetsisällöstä ilmoittamista käsittelevään yksikköön (IRU) ja FIU.NET-verkostoon.

Eurooppa-neuvoston kehotuksen mukaisesti on erittäin tärkeää pyrkiä siihen, että

turvatarkastuksissa käytettävät EU:n asianomaiset tietokannat ovat yhteentoimivia.

Tietokantojen suunnittelun jälkeen muuttunut turvallisuus- ja uhkaympäristö, parantunut teknologia ja erilainen EU:n säädöskehys edellyttävät perusteellista pohdintaa. Siitä tulee monimutkainen keskustelu, jossa EU:n on määriteltävä "yhteentoimivuus" ja tavoitetaso. SIS II:ta ja Eurodacia koskevan asianomaisen säädöskehyksen tarkistaminen on tärkeää (komission on määrä esittää ehdotukset tänä vuonna). SIS-järjestelmää olisi (kansallisella tasolla) käytettävä yhä enemmän tehokkaampana tutkintaa tukevana välineenä eikä ainoastaan välineenä, jolla tuetaan turvatarkastuksia. Jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten ja Europolin olisi liityttävä täysimääräisesti Eurodaciin, ja niiden olisi voitava tehdä hakuja Eurodacissa vakavien rikosten ja terrorismirikosten estämiseksi, havaitsemiseksi ja tutkimiseksi. Komissio valmistautuu ottamaan käyttöön sormenjälkitoiminnon henkilöllisyyden selvittämistä varten, mikä edellyttää automaattisen sormenjälkien tunnistusjärjestelmän perustamista.

Mahdollisuus liittää Europol ja Frontex EU:n tietokantoihin on 20. marraskuuta annetuissa päätelmissä määritelty prioriteetti, mutta tämä on edelleen haaste. Europol pyrkii yhteistyössä komission kanssa parantamaan pääsyään SIS II:een ja SIS II:n käyttöään, mikä mahdollistaisi erähaut sen tietokannoista ja siirtymisen manuaalisesta ad hoc -käytöstä SIS II:n järjestelmälliseen käyttöön. Europol laatii myös parhaillaan ehdotusta, joka mahdollistaisi pääsyn viisumitietokantaan ja Eurodaciin (joihin se ei ole vielä liittynyt).

Henkilötietojen vaihto Europolin ja Frontexin välillä on nyt mahdollista, sillä operatiivinen sopimus on tehty. Yksityiskohtaisia sääntöjä laaditaan parhaillaan, ja vasta sen jälkeen henkilötietoja voidaan vaihtaa järjestelmällisesti.

Ulkorajojen turvallisuuden osalta kaikissa jäsenvaltioissa ei maaliskuuhun 2016 mennessä ollut vielä saatu aikaan tietoliikenneyhteyttä asianomaisiin Interpolin tietokantoihin kaikilla ulkorajojen ylityspaikoilla eikä matkustusasiakirjojen automaattista seulontaa. Jäsenvaltioita kannustetaan järjestelmällisesti tallentamaan kaikki terrorismiin syyllistyvät vierastaistelijat SIS II:een. Tämä on tarpeen, jotta järjestelmää voidaan parantaa ja myös jotta itse kuulutuksessa ja täydentävissä tiedoissa voidaan jakaa laadukkaampia tietoja. Jäsenvaltioiden puheenjohtajavaltion kyselyyn antamien vastausten perusteella tämänhetkisiä haasteita ovat muun muassa seuraavat: salaista tarkkailua ja erityistarkastuksia varten tehtyjen kuulutusten yhteensopivuus muiden kuulutusluokkien kanssa ja tiedot tällaisia kuulutuksia koskevista osumista; 36 artiklan mukaisten kuulutusten yhteensopimattomuus 26 artiklan mukaisten kuulutusten kanssa (kun terrorismiin syyllistyvästä vierastaistelijasta on annettu eurooppalainen pidätysmääräys toisessa jäsenvaltiossa, 36 artiklan mukaisen kuulutuksen tehnyt palvelu ei saa tästä tietoa); eri jäsenvaltiot käyttävät terrorismiin syyllistyvistä vierastaistelijasta 36 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaisia kuulutuksia eri tavoin; pidätysperusteet saattavat puuttua, kun kyse on 36 artiklan 3 kohdan perusteella tapahtuvasta terrorismiin syyllistyvän vierastaistelijan salaisesta tarkkailusta; kuulutuksen liittyvien taustatietojen puute (mikä vaikeuttaa terrorismiin syyllistyvien vierastaistelijoiden ja muiden rikollisten erottamista toisistaan).

Lisäksi ero SIS II:ssa olevien kuulutusten määrässä (36 artiklan 3 kohdan mukaisia kansallista turvallisuutta koskevia ilmoituksia oli 31. joulukuuta 2015 tehty 7 945) ja EU:n jäsenvaltioiden EIS-järjestelmään tekemien kuulutusten määrässä (1 473 terrorismiin syyllistyvää vierastaistelijaa tammikuun 2016 loppuun mennessä) osoittaa, että järjestelmät eivät ole yhdenmukaiset. Kaikki jäsenvaltioiden SIS II:een tekemät ilmoitukset terrorismiin syyllistyvistä vierastaistelijasta olisi lähtökohtaisesti siirrettävä EIS-järjestelmään. Arkaluonteisemmat lisätiedot olisi jaettava analysointia varten Europolin matkustajia koskevalle yhteyspisteelle (niin että tietojen toimittajalla on tietojen omistajuuden täysi valvontaoikeus).

Vaikka **järjestelykeskuksissa suoritettavat turvatarkastukset ja rekisteröinti** ovat parantuneet, lisää edistystä tarvitaan. Marraskuun 20. päivänä 2015 annettujen päätelmien mukaista, Europolin koordinoimana toteutettavaa virkamiesten lähettämistä lisäturvatarkastusten tehostamiseksi ollaan valmistelemassa, mikä edellyttää jäsenvaltioiden tukea, kuten kokeneen henkilöstön lähettämistä kansallisina asiantuntijoina ja Europolin tarvittavaa rahoitusta. Syyriassa ja Irakissa varastetut ja Daeshin tämän jälkeen käyttämät blanko-passit ovat vakava huolenaihe. Ongelman ratkaisemiseksi tarvitaan kiireellisiä toimia. Ranska on ehdottanut sen selvittämistä, miten näiden blanko-passien (väärennettyjen asiakirjojen) havaitsemiseen erikoistuneita ryhmiä voitaisiin lähettää järjestelykeskuksiin ja muille muuttajien rajanylityspaikoille.

Frontex on jo lähettänyt korkean tason asiakirja-asiantuntijoita kaikkiin järjestelykeskuksiin, ja he työskentelevät suoraan seurantaryhmien kanssa auttaakseen henkilöllisyyden selvittämismenettelyissä. On myös tärkeää **arvioida, miten** jäsenvaltiot **edistävät tarvittavien automaattisten ja järjestelmällisten tarkastusten tekemisessä** asiaankuuluvista tietokannoista EU:n ulkorajoilla.

Ampuma-aseiden osalta on tapahtunut edistystä eri rintamilla. Muun muassa EU:n toimintapoliittiseen sykliin kuuluvaan ampuma-aseita koskevaan ensisijaiseen toiminta-alaan osallistuvien jäsenvaltioiden lukumäärä nousi (13:sta 20:een). Eri aloitteiden koordinointi on tärkeää. Useampien jäsenvaltioiden on kuitenkin osallistuttava pilottihankkeeseen, jonka tavoitteena on luoda yksi yhteinen tallennus- ja hakurajapinta SIS II:n ampuma-aseosion ja Interpolin iARMS-tietokannan välille (toistaiseksi mukana on vain kaksi jäsenvaltiota).

Terrorismin rahoituksen jäljittämisohjelma (TFTP) on osoittautunut erittäin arvokkaaksi terrorismin rahoitustoiminnan jäljittämisessä. Koska yhtenäisen euromaksualueen (SEPA) liiketapahtumat eivät kuitenkaan kuulu TFTP:n piiriin, olisi jossain vaiheessa syytä harkita TFTP:tä täydentävää EU-järjestelmää, kuten komissiokin ehdottaa terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevassa EU:n toimintasuunnitelmassa (julkaistu helmikuun 2016 alussa).

Vaikka komissio on asettanut käyttöön rahoitusta jäsenvaltioiden tukemiseksi **kuntoutusohjelmien** kehittämisessä vankiloissa ja niiden ulkopuolella, vain harvat jäsenvaltiot ovat jättäneet hakemuksia niitä koskevan ensimmäisen pyynnön johdosta. Ne keskittyvät pääasiassa riskinarviointimenetelmiin. Komissio julkaisee vuoden 2016 puolivälissä toisen pyynnön, johon jäsenvaltiot voivat osallistua.

Toimia terroristipropagandan torjumiseksi on lisätty (esimerkiksi Europolin EU IRU:n tekemä työ ja internetpalveluntarjoajien toteuttamat vastaavat itsesääntelytoimenpiteet). Lisätoimet ovat kuitenkin vielä tarpeen sosiaalisen median foorumeille tehtävien ilmoitusten määrän lisäämiseksi.

Yksityiskohtainen kuvaus terrorismin ja väkivaltaisten ääriliikkeiden torjuntaan liittyvistä viimeaikaisista ja suunnitelluista toimista

Sisällysluettelo

I KANSALAISTEN TURVALLISUUDESTA HUOLEHTIMINEN

1.	Matkustajarekisteri (PNR).....	12

2.	Tietojenvaihto ja operatiivinen yhteistyö	12

(Europol; Prüm; Huolehditaan turvatarkastuksissa käytettävien asianomaisten tietokantojen yhteentoimivuudesta; Jäsennetty ja monenvälinen lähestymistapa terroristiuhkien torjuntaa koskevaa operatiivista yhteistyötä varten; Terrorismin torjunnasta tehdyn puitepäättöksen päivittäminen; ECRIS-järjestelmää koskevan neuvoston puitepäättöksen päivittäminen; Eurojust)

3.	Ulkorajojen valvonta	20

(Schengenin rajasäännösten kohdennettu tarkistaminen; Vankka oikeusperusta Frontexin osallistumiselle terrorismin ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan ja asiaankuuluviin tietokantoihin pääsulle; SIS II -järjestelmän täydentäminen ja käyttö; SIS II ja biometriset tunnisteet; Interpolin tietokantojen käyttö; Yhteisten riski-indikaattorien täytäntöönpano; Järjestelykeskusten turvallisuusnäkökohtien täytäntöönpano / Frontex; Muuttoliiketikriisin hallinnointi IPCR:n kautta – Turvallisuus ja järjestelykeskukset; Frontex–Europol–Eurojust-yhteistyö / muuttajien turvallisuustarkastukset)

4.	Ampuma-aseet ja räjähteet	28

5.	Turvallisuuspalvelut	29

6.	Terrorismin rahoituksen estäminen	30

(EU:n ja USA:n TFTP-sopimus; FIU.NET)

7.	Verkko- ja tietoturvadirektiivi	32
8.	Sähköiset todisteet	33

II RADIKALISOITUMISEN EHKÄISEMINEN JA ARVOJEN VAALIMINEN

1.	Ehkäiseminen – yleistä	34
	(Radikalisoitumisen torjunnan verkoston (RAN) erityisvalmiuskeskus)	
2.	Internet.....	35
	(EU:n internetsisällöstä ilmoittamista käsittelevä yksikkö (IRU); EU:n internetfoorumi; strategisen Syyria-viestinnän neuvoa-antava ryhmä (SSCAT))	
3.	Radikalisoitumisen rikosoikeudelliset vastatoimet	37
4.	Radikalisoitumisen ehkäiseminen koulutuksen avulla, edistämällä suvaitsevaisuutta sekä torjumalla syrjintää, rasismia ja muukalaisvihaa	39
	(Koulutus; Rasismin ja muukalaisvihan torjunta; Väkivaltaan ja vihaan yllyttävään verkossa esiintyvään vihapuheeseen puuttuminen; Viestinnän välinekokonaisuus, jolla viestitään kunnioitusta, suvaitsevaisuutta ja syrjimättömyyttä EU:ssa)	

III YHTEISTYÖ KANSAINVÄLISTEN KUMPPANEIDEMME KANSSA

	(MENA-alue ja Turkki; Länsi-Balkan; Ilmailun turvaaminen).....	41

I KANSALAISTEN TURVALLISUUDESTA HUOLEHTIMINEN

1. Matkustajarekisteri (PNR)

Neljä ja puoli vuotta sen jälkeen, kun komissio esitti ehdotuksen matkustajarekisteriä (PNR) koskevaksi direktiiviksi, neuvosto hyväksyi 4. joulukuuta 2015 Euroopan parlamentin kanssa sovitun kompromissitekstin, joka koskee direktiiviä matkustajarekisteritietojen käytöstä terrorismirikosten ja vakavan rikollisuuden ehkäisemistä, paljastamista, tutkimista ja syytteenpanoa varten. Kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta hyväksyi tekstin 10. joulukuuta 2015. Euroopan parlamentti äänestää direktiivistä kesällä, minkä jälkeen se toimitetaan neuvoston hyväksyttäväksi. Direktiivin hyväksymisen jälkeen jäsenvaltioilla on kaksi vuotta aikaa saattaa voimaan sen noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset. **Jäsenvaltioiden olisi vauhditettava kansallista täytäntöönpanoa, jotta ne voivat alkaa noudattaa direktiiviä mahdollisimman pian.**

Uuden direktiivin mukaan lentoyhtiöiden on annettava jäsenvaltioiden viranomaisille PNR-tiedot EU:n alueelle tulevista tai sieltä lähtevistä lennoista. Jäsenvaltiot voivat halutessaan myös kerätä PNR-tietoja (tietyistä) EU:n sisäisistä lennoista. Kunkin jäsenvaltion on perustettava ns. matkustajatietoyksikkö, johon lentoyhtiöt siirtävät PNR-tiedot. Komissio on tukenut useita jäsenvaltioita matkustajatietoyksiköiden perustamisessa, ja sitä kehoitetaan antamaan tukea lopuillekin jäsenvaltioille.

2. Tietojenvaihto ja operatiivinen yhteistyö

Oikeus- ja sisäasioiden ministerit keskustelivat tietojenvaihdosta Haagissa 25. tammikuuta 2016 pitämässään epävirallisessa istunnossa. Puheenjohtajavaltio Alankomaat järjestää 1. maaliskuuta 2016 terroristien matkustamisen torjuntaa käsittelevän korkean tason kokouksen, jossa tarkastellaan tämänhetkistä tilannetta terroristien matkustamisen havaitsemisen ja torjunnan sekä tietojenvaihdon alalla. Tarkoituksena on tunnistaa tehokkaan tietojenvaihdon esteitä ja tehdä parannusehdotuksia.

Europol käynnisti 1. tammikuuta 2016 **Euroopan terrorismintorjuntakeskuksen**. Jäsenvaltiot voivat tämän foorumin avulla lisätä tietojenvaihtoa ja operatiivista yhteistyötä seuraavilla aloilla: terrorismiin syyllistyvien vierastaistelijoiden seuranta ja tutkintatoimet; laittomien ampuma-aseiden kauppa; terrorismin rahoitus sekä uusien tutkintalinjojen määrittely. Jäsenvaltiot voivat hyödyntää Europolin laajoja valmiuksia järjestäytyneen rikollisuuden ja kyberrikollisuuden torjunnassa. Euroopan terrorismintorjuntakeskus toimii terrorismin torjuntaa koskevana tietokeskuksena lainvalvontaviranomaisille EU:n jäsenvaltioissa ja niiden ulkopuolella. Se antaa operatiivista, koordinointi- ja asiantuntijatukea jäsenvaltioiden tutkintatoimille ja toimii strategisena tukivoimavarana muun muassa, kun kyse on puuttumisesta radikalisoimistarkoituksessa tapahtuvaan sosiaalisen median käyttöön.

Ranskan viranomaisten pyynnöstä Europoliin perustettiin 7. joulukuuta 2015 **Fraternité-toimintaryhmä** antamaan tutkintaviranomaisille pitkäaikaista tukea. Fraternité-toimintaryhmän tehtävänä on kaiken kaikkiaan tukea terrorismin torjuntaa koskevia tutkintatoimia Euroopassa Pariisissa 13. marraskuuta 2015 tehtyjen terrori-iskujen jälkeen. Europolista osoitettiin yli 60 virkamiestä ensivaiheen tukitehtäviin (EMRT). Tällä hetkellä 21 Europolin virkamiestä työskentelee pysyvästi Fraternité-toimintaryhmän suorana tukena. Tämä on esimerkki siitä, miten Euroopan terrorismintorjuntakeskusta voitaisiin käyttää tulevaisuudessa. Varainhoitovuoden 2016 talousarvioon **ei ole toistaiseksi lisätty virkoja**, jotka liittyisivät Euroopan terrorismintorjuntakeskuksen perustamiseen, mukaan lukien EU IRU ja FIU.NET. Europol esitti joulukuussa 2015 Euroopan komissiolle Euroopan terrorismintorjuntakeskuksen resursseja koskevan ehdotuksen.

Useat jäsenvaltiot, kuten Itävalta (tuki Dumas-työryhmälle), Yhdistynyt kuningaskunta, Saksa, Espanja ja Ranska nimittivät lisää henkilöstöä Europolin yhdyshenkilötoimistoonsa terrorismin torjunnan tukemiseksi (yhteinen yhteysryhmä rajatylittävän tutkinnan tehostamiseksi). Neljä Ranskan (3) ja Espanjan (1) lähettämää kansallista asiantuntijaa työskentelee parhaillaan Pariisin iskujen tutkinnan tukemiseksi perustetun Fraternité-toimintaryhmän tukena. Jäsenvaltioita pyydetään **lähettämään entistä enemmän terrorismin torjuntahenkilöstöä** Euroopan terrorismintorjuntakeskuksen työn tukemiseksi Europolissa.

Jäsenvaltiot ovat edistyneet huomattavasti terrorismintorjuntaviranomaisten liittämisessä **SIENA**-sovelluksen erityiseen **terrorismintorjuntaa koskevaan kokoonpanoon**. Vaikka joulukuun 2015 alussa vain 15 EU:n jäsenvaltiota oli liittynyt SIENAn terrorismintorjunta-alueeseen, liittyneitä jäsenvaltioita on nyt 25 (jäljellä olevien kolmen jäsenvaltion terrorismintorjuntaviranomaisten odotetaan liittyvän lähiaikoina). Kuusi kolmatta osapuolta oli liittynyt tammikuun 2016 loppuun mennessä. SIENAn turvallisuusluokitus nostetaan tasolle "EU Confidential" vuonna 2016 (tämän on tarkoitus tapahtua vuoden kolmannella neljänneksellä). Suunnitelmien mukaan Europol alkaa tulevaisuudessa isännöidä **terrorismintorjunnasta vastaavien poliisin yksiköiden Police Working Group on Terrorism (PWGT) -työryhmän "EU Secret" -tason viestintäverkkoa** ja se integroidaan Europoliin, jolloin saadaan aikaan EU:n eri terrorismintorjuntaviranomaisten täydentävä ja yhdenmukainen viestintäinfrastruktuuri.

Europol on komission teknisen ja oikeudellisen arvioinnin perusteella ryhtynyt toimiin toteuttaakseen 20. marraskuuta 2015 annetuissa neuvoston päätelmissä esitetyn kehotuksen, että "Europol voisi **järjestelmällisesti verrata Europolin tietokantoja SIS II -järjestelmään**", ottamalla SISissä käyttöön erähaut. Europol on tarkistanut vuoden 2016 työsuunnitelmaansa parantaakseen pääsyä laajoihin tietokantoihin, mukaan lukien SIS II, VIS ja Eurodac, ja ratkaistakseen järjestelmien yhteentoimivuuteen liittyvät ongelmat. Tällä hetkellä Europol tekee manuaalisia tarkistuksia SIS II:sta ja järjestelmän käyttö on rajoitettua (vain 741 hakua vuonna 2015, joka oli ensimmäinen vuosi, kun Europol oli liitetty SIS II:een). SIS II:ta koskevien säädösten mukaan Europol ei voi tallentaa kuulutuksia SIS II:een eikä sillä ole pääsyä kuulutuksiin, jotka koskevat kadonneita henkilöitä taikka maahantulon epäämistä tai oleskelun epäämistä jäsenvaltion alueella. Europol ei myöskään voi siirtää SIS II:een sisältyviä tietoja mihinkään tietokonejärjestelmään Europolin toteuttamaa tai Europolissa toteutettavaa tietojen keräämistä ja käsittelyä varten eikä ladata tai kopioida mitään osaa SIS II:sta.

SIS II:sta pitäisi tulla tärkeä tietolähde, joka täydentää nykyistä rikostiedustelua Europolissa. Esimerkiksi SIS II:een neuvoston SIS II -päätöksen 36 artiklan nojalla ("salainen tarkkailu") tallennetut tiedot tietystä henkilöstä tai ajoneuvosta voisivat antaa Europolille tietoa siitä, että jokin toinen jäsenvaltio tutkii parhaillaan kyseistä kohdetta. Jos Europol voisi verrata omien viestintäkanaviensa kautta (erityisesti muista kuin SIS-järjestelmään kuuluvista jäsenvaltioista tai kolmansilta osapuolilta) saamiaan tietoja SIS II:ssa oleviin tietoihin, tämä auttaisi tukemaan Europolin toimintaa EU:n tietokeskuksena. Europol aikoo kehittää vuonna 2016 valmiuksia suorittaa säännöllisiä erähakuja SIS II:sta. Tämä on erityisen tärkeää, kun kyse on muista kuin Schengen-maista saatujen tietojen vertaamisesta.

Europol ei ole vielä liittynyt **viisumitietojärjestelmään (VIS)** eikä **Eurodaciin** (Europolin on tarkoitus päästä kyseiseen tietokantaan Alankomaiden kansallisen yhteyspisteen kautta). Optimaalisten järjestelyjen kartoittaminen vie vielä jonkin aikaa. Europol laatii vuonna 2016 ehdotuksen vertailuvalmiuksista. Näissä pohdinnoissa otetaan huomioon sekä VIS että Eurodac.

Jäsenvaltioiden osallistuminen Europolin välineisiin ja niiden käyttö lisääntyivät vuonna 2015 voimakkaasti vuoteen 2014 verrattuna. Ne eivät kuitenkaan edelleenkään vastaa uhkan laajuutta. Esimerkiksi matkustajia koskevassa yhteyspisteessä on alle puolet eurooppalaisten terrorismiin syyllistyvien vierastaistelijoiden arvioidusta määrästä. Lisäparannukset ovat tarpeen.

Europolin tietojärjestelmässä (EIS) – joka on kaikkien jäsenvaltioiden välittömästi käytettävissä oleva viitejärjestelmä) on nyt tiedot yli 3 800 vierastaistelijasta ja henkilöstä, joihin heillä on yhteyksiä, mihin sisältyvät myös kolmansien osapuolten (pääasiassa Interpolin) toimittamat tiedot. Pariisissa marraskuussa 2015 tehtyjen iskujen jälkeen terrorismiin liittyvien rekisteröityjen määrä lisääntyi ja on nyt yli 7 700 (rekisteröityjen määrä yli kaksinkertaistui, sillä vuoden 2015 kolmannen neljänneksen lopussa terrorismiin liittyviä rekisteröityjä oli 3 732). EIS:ssä on nyt yli 4 300 terrorismiin liitettyä henkilöä (lukuun sisältyvät edellä mainitut vierastaistelijat ja henkilöt, joihin näillä on yhteyksiä). EU:n jäsenvaltioiden tekemät EIS-haut lisääntyivät 63 prosenttia vuodesta 2014 (367 922) vuoteen 2015 (598 652). Vuonna 2014 EU:n jäsenvaltiot olivat tallentaneet EIS:ään ainoastaan 18 terrorismiin syyllistyvää vierastaistelijaa. Tammikuun 2016 lopussa EU:n jäsenvaltiot olivat tallentaneet EIS:ään yhteensä 1 473 terrorismiin syyllistyvää vierastaistelijaa. Lisäys on merkittävä, mutta se ei silti vastaa uhkan koko laajuutta.

Matkustajia koskevassa yhteyspisteessä on nyt tietoja 18 572 henkilöstä. Lähes vuosi sitten niitä oli vain 3 600. Tähän kokonaismäärään (jossa ovat mukana myös henkilöt, joihin heillä on yhteyksiä) sisältyy nyt 4 714 varmennettua matkustavaa terrorismiin syyllistyvää vierastaistelijaa. Näistä 4 714 terrorismiin syyllistyvistä vierastaistelijasta EU:n jäsenvaltiot olivat vuoden 2015 loppuun mennessä ilmoittaneet 2 407 varmennettua terrorismiin syyllistyvää vierastaistelijaa ja vuonna 2016 vielä 379 uutta terrorismiin syyllistyvää vierastaistelijaa (yhteensä 2 786 terrorismiin syyllistyvää vierastaistelijaa). Tämä merkitsee 1 023:n varmennetun terrorismiin syyllistyvän vierastaistelijan lisäystä terrorismintorjunnan koordinaattorin marraskuussa 2015 antamaan selvitykseen verrattuna. Tämänhetkinen tilanne perustuu jäsenvaltioiden ja assosioituneiden kumppaneiden tähän mennessä tekemiin yli 1 900 erilliseen ilmoitukseen (vuosi sitten ilmoituksia oli noin 600). Vuoden 2016 luvut viittaavat jo vahvaan kasvuun viime vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. On kuitenkin syytä todeta, että yli 90 prosenttia jäsenvaltioiden vuonna 2015 matkustajia koskevaan yhteyspisteeseen ilmoittamista tiedoista, jotka koskevat varmennettuja terrorismiin syyllistyviä vierastaistelijajoista, on peräisin vain viidestä jäsenvaltiosta.

Jäsenvaltioita, jotka eivät vielä osallistu tai jotka osallistuvat huomattavasti suppeammin matkustajia koskevan yhteyspisteen ja muiden Europolin yhteyspisteiden toimintaan, kannustetaan lisäämään panostustaan.

Europolin terrorismia koskevan analyysitietokannan **Hydra-yhteyspisteessä** (islamistinen terrorismi) on tällä hetkellä yli 620 000 tietuetta, mukaan lukien 64 000 henkilötietuetta (mukaan lukien epäillyt, yhteydet jne.; lisäystä vuonna 2015 oli yli 3500 henkilötietuetta) sekä yli 11 000 verkostoihin ja organisaatioihin liittyvää tietuetta (lisäystä vuoden 2015 alkuun nähden yli 300). Näitä tietoja päivitetään jatkuvasti yhteistyössä Europolin kumppaneiden kanssa ja ne perustuvat Hydra-yhteyspisteeseen tähän mennessä toimitettuihin yli 12 800 ilmoitukseen (12 prosentin lisäys vuonna 2015). Jäsenvaltiot ovat lähes kaksinkertaistaneet Hydra-yhteyspisteeseen tekemänsä ilmoitukset vuodesta 2014 vuoteen 2015 (lisäys 543:sta 1031:een), jäsenvaltioiden Hydra-yhteyspisteeseen yksityishenkilöistä tekemien ilmoitusten määrä on lähes kolminkertaistunut vuodesta 2014 vuoteen 2015 (1589:stä 4398:aan). **Jäsenvaltioiden kannattaisi helpottaa Eurojustin liittymistä Hydra-yhteyspisteen toimintaan, jotta Eurojust voi antaa nopeasti ja tehokkaasti tukea jäsenvaltioissa toteutettaville tutkinta- ja syytetoimille.**

– *Prüm*

Prümin (23. kesäkuuta 2008 annettu neuvoston päätös 2008/615/YOS) tiedonvaihtomekanismin avulla jäsenvaltiot tarjoavat toisilleen vastavuoroisen pääsyn rikosteknisiin biometrisiin tietokantoihinsa (DNA, sormenjäljet) ja ajoneuvorekisteritietoihinsa lainvalvonta- ja terrorismintorjuntatarkoituksia varten. Tammikuussa 2016 22 jäsenvaltiota toteuttaa DNA-tietojen vaihtoa (21 marraskuun 2015 lopussa), 21 jäsenvaltiota toteuttaa sormenjälkitietojen vaihtoa (lisäystä 20:stä) ja 20 jäsenvaltiota toteuttaa ajoneuvorekisteritietojen vaihtoa (lisäystä marraskuun 2015 lopun 18:sta). Prümiin liittyvien yhteyksien lukumäärä on lisääntynyt merkittävästi 22 jäsenvaltion välillä joulukuun 2015 oikeus- ja sisäasioiden neuvoston jälkeen (seitsemän uutta yhteyttä DNA-tietojen vaihtamiseksi, 18 uutta yhteyttä sormenjälkitietojen vaihtamiseksi). Neljä Prümiin kuuluvaa jäsenvaltiota ei kuitenkaan osallistu toimintaan ollenkaan, ja useimmat jäsenvaltiot eivät vielääkään hyödynnä täysimääräisesti täyttä yhteentoimivuutta näiden kolmen tietotyypin osalta. Tämä johtuu pääasiassa teknisistä tai organisatorisista ongelmista, jotka on ratkaistava kansallisella tasolla.

– ***Turvataarkastuksissa käytettävien tietokantojen yhteentoimivuuden varmistaminen***

COSIn kokouksessa 2. ja 3. maaliskuuta 2016 käytiin alustava keskustelu EU:n tietokantojen yhteentoimivuudesta. On tärkeää määritellä yhteentoimivuus ja tavoiteltava taso ottaen huomioon lisääntyneet uhat ja tekniikan kehitys. Maaliskuun loppupuolella julkistettavan Älykkäät rajat -paketin puitteissa komissio aikoo toimittaa tiedonannon erityisesti yhdestä näkökohdasta - siitä, miten raja- ja lainvalvontatietojärjestelmien käyttämistä voidaan tehostaa. Yhteentoimivuus on oleellista myös SIS II- ja Eurodac-asetusten päivittämisen kannalta.

– ***Jäsennetty ja monenvälinen lähestymistapa terroristiuhkien torjuntaa koskevaa operatiivista yhteistyötä varten***

COSI kävi alustavan keskustelun 2. ja 3. maaliskuuta 2016 ja tarkasteli mahdollisuutta kehittää jäsennetty ja monenvälinen lähestymismenetelmä terroristiuhkien torjuntaa koskevaa operatiivista yhteistyötä varten.

– ***Terrorismin torjumisesta tehdyn puitepäättöksen tarkistaminen***

Komissio toimitti 2. joulukuuta 2015 ehdotuksen direktiiviksi terrorismin torjumisesta ja voimassa olevan puitepäättöksen 2002/475/YOS tarkistamisesta. Ehdotettu direktiivi sisältää laajennetut kriminalisointipuitteet, jotka kattavat terrorismiin syyllistyneisiin vierastaistelijoihin liittyvän rikollisen toiminnan YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2178 (2014) ja EU:n puolesta 22. lokakuuta 2015 allekirjoitetun, terrorismin ennaltaehkäisyä koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen lisäpöytäkirjan vaatimusten mukaisesti. Pöytäkirjan määräysten saattamisella osaksi EU:n lainsäädäntöä edistetään Euroopan neuvoston lisäpöytäkirjan lopullista tekemistä EU:n puolesta, mihin tarvitaan Euroopan parlamentin hyväksyntä. Aineellisen rikosoikeuden työryhmässä tammikuusta 2016 lähtien käytyjen tiiviiden neuvottelujen tuloksena oikeus- ja sisäasioiden neuvostoon toimitetaan 11. maaliskuuta 2016 kompromissiteksti, jonka pohjalta pyritään saavuttamaan yleisnäkemyks. Näin neuvosto voi aloittaa Euroopan parlamentin kanssa tavallisen lainsäätämisyjärjestyksen puitteissa käytävät neuvottelut direktiiviehdotuksen lopullista hyväksymistä varten.

Neuvoston ECRIS-puitepäätöksen päivittäminen

Komissio hyväksyi 19. tammikuuta 2016 ehdotuksen vuonna 2012 perustetun eurooppalaisen rikosrekisteritietojärjestelmän (ECRIS) muuttamisesta ja kehittämisestä. Ehdotuksen tavoitteena on helpottaa muiden kuin EU-kansalaisten rikosrekisterien vaihtamista EU:ssa. Näin varmistetaan, että ECRIS-järjestelmää, jota käytetään jo nyt laajasti EU-kansalaisten rikosrekisterien vaihtamisessa, hyödynnetään täysimääräisesti. Neuvoston odotetaan muodostavan yhteisen näkemyksen ehdotetusta direktiivistä kesäkuussa 2016.

– Eurojust

Vuoteen 2014 verrattuna tiedonvaihto ja operatiivinen yhteistyö Eurojustin puitteissa on vuonna 2015 **lisääntynyt** merkittävästi, mutta **toiminta ei vielä** **kään vastaa uhkan laajuutta**.

Eurojustiin vuonna 2015 rekisteröityjen terrorismitapausten lukumäärä (41 tapausta - näistä 39 on operatiivisia tapauksia, joista 18 liittyy terrorismiin syyllistyviin vierastaistelijoihin) on lisääntynyt merkittävästi vuoteen 2014 verrattuna (14 tapausta - näistä 13 oli operatiivisia tapauksia, joista 3 liittyi terrorismiin syyllistyviin vierastaistelijoihin). Eurojust organisoి vuonna 2015 ensimmäisen koordinoitikeskuksensa (terrorismiin syyllistyvät vierastaistelijat) ja järjesti 15 koordinoitkokousta operatiivisista terrorismitapauksista (joista kuusi liittyi terrorismiin syyllistyviin vierastaistelijoihin). Virasto jatkoi yhteisten tutkintaryhmien tukemista terrorismitapauksissa: vuonna 2014 yhteisiä tutkintaryhmiä oli kaksi ja niihin osallistuvia jäsenvaltioita neljä, ja vuonna 2015 yhteisiä tutkintaryhmiä oli kolme ja niihin osallistuvia jäsenvaltioita kuusi.

Eurojustille neuvoston päätöksen 2005/671/YOS nojalla toimitettujen syytteeseen asettamista ja tuomioita koskevien tietojen määrä lisääntyi merkittävästi. Esimerkiksi käsittelyssä olevia syytteeseen asettamisia koskevat tiedot ovat lisääntyneet yli kolminkertaisesti (vuonna 2014 30 näihin tietoihin liittyvää tapausta, vuonna 2015 140). Myöskin Eurojustille ilmoitettujen terrorismirikoksia käsitelleiden päätöksen saatettujen tuomioistuinkäsittelyjen lukumäärä kasvoi (vuonna 2014 180 ja vuonna 2015 217). Vuonna 2015 päätökseen saatetut tuomioistuinkäsittelyt koskivat 513 henkilöä, joista 85 oli naisia. **Jäsenvaltioita pyydetään jatkamaan tiedonvaihdon lisäämistä Eurojustin kanssa terrorismirikoksista ja toimittamaan kaikki tiedot säännöllisesti, pikaisesti ja systemaattisesti.**

Kuten neuvoston päätöksessä 2005/671/YOS edellytetään, Eurojustin kanssa vaihdettaviin tietoihin on sisällytettävä tiedot kaikista terrorismirikoksiin liittyvistä syytetoimista ja tuomioista sekä näihin rikoksiin liittyvistä erityisistä olosuhteista, yhteydet muihin asiaankuuluviin tapauksiin, keskinäistä oikeusapua koskevat pyynnöt sekä tiedot tällaisten pyyntöjen toteuttamisesta. Näin jäsenvaltiot hyötyisivät enemmän Eurojustin valmiuksista tunnistaa tapausten välisiä yhteyksiä ja Eurojustin jatkuvista pyrkimyksistä keskittää ja analysoida terrorismirikoksista syyttämisen haasteita ja parhaita käytäntöjä sekä jakaa näitä tietoja jäsenvaltioiden kanssa etenkin terrorismirikoksia koskevien tuomioiden seurantaraportin (TCM) avulla ja Eurojustin osallistumisella Euroopan terrorismitilannetta ja -suuntauksia koskevan vuosittaisen selvityksen (TE-SAT-selvitys) laatimiseen. Uusi TCM-raportti julkaistaan maaliskuun 2016 alkupuolella. Eurojustin laatima osuus vuoden 2016 TE-SAT-selvityksestä toimitettiin helmikuun 2016 lopussa. Sekä terrorismirikoksia koskevien tuomioiden seurantaraportissa että TE-SAT-selvityksessä jatkettiin myös kansallisen terrorismia koskevan lainsäädännön kehityksen seuraamista.

Eurojust esitti marraskuussa 2015 **kolmannen turvallisuusluokitellun selvityksensä terrorismiin syyllistyvistä vierastaistelijoista** ("Foreign Terrorist Fighters: Eurojust's Views on the Phenomenon and the Criminal Justice Response"). Selvityksessä analysoidaan erilaisia kansallisia näkökulmia siihen, mitä rikosoikeudellisia vastatoimia terrorismiin syyllistyviin vierastaistelijoihin voidaan kohdistaa, sekä asiaan liittyvistä tutkintatoimista ja syytteesenpanosta saatuja kokemuksia. Eurojustin kollegio hyväksyi 16. helmikuuta tiivistelmän selvityksen tärkeimmistä löydöksistä, ja tiivistelmästä toimitettiin samana päivänä Eurojust LIMITED -asiakirja.

EU:n jäsenvaltioiden valtakunnansyyttäjien ja johtavien yleisten syyttäjien neuvoa-antavan ryhmän kymmenennessä kokouksessa 11. joulukuuta 2015 annettiin päätelmät (asiak. 5930/16) kolmesta keskeisestä aiheesta, mukaan lukien terrorismin torjunta. Eurojust järjesti 25. marraskuuta 2015 kokouksen kyberrikollisuuteen keskittyvän oikeudellisen verkoston perustamisesta. Kokoukseen osallistuneet asiantuntijat olivat yhtä mieltä tarpeesta perustaa tällainen erityisverkosto Eurojustin tuella.

Euroopan terrorismintorjuntakeskuksen (ECTC) olisi tehtävä tiiviisti yhteistyötä Eurojustin kanssa, jotta voidaan täysimääräisesti hyödyntää Eurojustin koordinoituvuuksia ja laajaa kokemusta oikeustapausten käsittelystä sekä Eurojustin terrorismiasioiden kansallisten yhteyshenkilöiden verkostoa jäsenvaltioissa, Norjassa, Sveitsissä ja Yhdysvalloissa.

3. Ulkorajojen valvonta

– *Schengenin rajasäännösten kohdennettu tarkistaminen*

Oikeus- ja sisäasioiden neuvoston marraskuussa 2015 antaman toimeksiannon ja Eurooppa-neuvoston joulukuussa 2015 antaman toimeksiannon mukaisesti neuvoston asiaankuuluva työryhmä sekä oikeus- ja sisäasioiden neuvokset ovat käsitelleet ensisijaisena asiana komission ehdotusta kohdennetuksi **muutokseksi Schengenin rajasäännöstöön (esitetty 15. joulukuuta 2015)**.

Ehdotuksen tärkeimmät osat ovat **pakollisten ja järjestelmällisten tarkastusten käyttöönotto maa- meri- ja ilmaulkorajoilla** sekä unionin kansalaisille että muille vapaan liikkuvuuden oikeuden piiriin kuuluville henkilöille, joiden tiedot tarkastettaisiin jatkossa järjestelmällisesti asiaankuuluvista tietokannoista. Unionin kansalaisten järjestelmälliset tietokantatarkastukset tehdään "osuma" / "ei osumaa" -periaatteella, jolloin tietokantoja käytetään niin, että henkilötietoja koskeviin oikeuksiin kohdistuu vain erittäin vähäinen vaikutus, joka voidaan perustella turvallisuussyillä. Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto muodosti puheenjohtajavaltion kompromissitekstistä yleisnäkemyksen 25. helmikuuta 2016.

– *Vankka oikeusperusta Frontexin osallistumiselle terrorismin ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan ja asiaankuuluviin tietokantoihin pääsyle*

Komissio esitti 15. joulukuuta 2015 ehdotuksen asetukseksi Euroopan raja- ja rannikkovartiostosta (joka voidaan ymmärtää Frontexin toimeksiannon merkittäväksi vahvistamiseksi ja viraston uudelleen nimeämiseksi). Ehdotuksessa, jota käsitellään parhaillaan neuvostossa, on mukana säännöksiä, joiden avulla virasto voi käyttää rajat ylittävää rikollisuutta ja terrorismia koskevia seikkoja riskianalyysissään ja käsitellä sellaisten henkilöiden henkilötietoja, joiden epäillään osallistuneen terroritekoihin; ehdotuksessa myös säädetään, että virasto tekee yhteistyötä muiden unionin virastojen ja kansainvälisten organisaatioiden kanssa rajat ylittävän rikollisuuden ja terrorismin torjunnan alalla. Asetusluonnoksen mukaan jäsenvaltioilla on velvollisuus antaa Euroopan raja- ja rannikkovartioston ryhmille pääsy kansallisiin ja eurooppalaisiin tietokantoihin. Perusteluissaan komissio totesi, että se aikoo tarkastella mahdollisuutta antaa virastolle pääsy eurooppalaisiin tietokantoihin (esimerkiksi SIS) ja harkitsee esittävänsä ehdotuksia näiden tietokantojen perustana olevien säädösten muuttamiseksi tarvittaessa.

– **SIS II -järjestelmän täydentäminen ja käyttö**

Toisen sukupolven Schengenin tietojärjestelmän (SIS II) tehokkaaseen käyttöön sisältyy **kaikkien olennaisten tietojen järjestelmällinen jakaminen 36 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaisesti** sekä tietojen laatuvaatimusten varmistaminen. Edellä mainitun 36 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaisten kuulutusten ja osumien käyttö SIS-järjestelmässä on lisääntynyt merkittävästi viimeisten 12 kuukauden aikana, ja yli puolet EU:n jäsenvaltioista on käyttänyt välitöntä ilmoitusmekanismia.

	31.12.2014	31.12.2015
Salaista tarkkailua tai erityistarkastuksia varten henkilöistä tehtyjen kuulutusten lukumäärä (36 artiklan 2 kohta)	44 669 kuulutusta	61 575 kuulutusta
Valtion turvallisuuden vuoksi salaista tarkkailua tai erityistarkastuksia varten henkilöistä tehtyjen kuulutusten lukumäärä (Art. 36 (3))	1 859 kuulutusta	7 945 kuulutusta
Salaista tarkkailua tai erityistarkastuksia varten 36 artiklan 2 ja 3 kohdan nojalla henkilöistä tehtyjen kuulutusten lukumäärä, joissa edellytettiin välitöntä ilmoittamista	– Tämä toiminto otettiin käyttöön helmikuussa 2015.	5 189 kuulutusta (21 EU:n jäsenvaltiota)

SIS II -järjestelmän käytön yleisyys vaihtelee huomattavasti jäsenvaltioiden välillä, ja jäsenvaltiot soveltavat erilaisia standardeja SIS II:n käyttöön terrorismin torjunnassa (ks. asiak. 5722/16 EU RESTRICTED). **Ei myöskään ole mahdollista erotella, kuinka moni kuulutuksista koskee terrorismiin syyllistyviä ulkomaisia vierastaistelijoita tai terroristeja.** Terrorismiin syyllistyviä vierastaistelijoita tai terroristeja voi tulla esiin myös muissa kuulutusluokissa, kuten kiinniottoa tai maahantulon epäämistä varten tehtyjen kuulutusten yhteydessä. Ongelmia ovat: kuulutusten yhteensopivuussäännöt, jotka estävät eri artikloihin perustuvien kuulutusten luomisen yhdestä henkilöstä (esim. SIS II -päätöksen 26 artikla (jossa terrorismiin syyllistyvästä vierastaistelijasta on annettu eurooppalainen pidätysmääräys) ja SIS II -päätöksen 36 artikla); SIS II:n käytön yhdenmukaisuuden puute jäsenvaltioissa terrorismiin syyllistyvien vierastaistelijoiden osalta; kuulutukseen liittyvien olennaisten tietojen puute; vaikeudet pitää henkilöitä paikan päällä salaisessa tarkkailussa; menettelyjen puuttuminen tilanteissa, joissa osuma koskee henkilöä, jonka matkustusasiakirjat ovat pätemättömiä; sekä se, että kaikki jäsenvaltiot eivät ole lisänneet kaikkia terrorismiin syyllistyviä vierastaistelijoita järjestelmällisesti SIS II -järjestelmään.

Jäsenvaltioiden ehdotuksiin lukeutuu muun muassa erityisen vierastaistelijä-/terrorismikuulutuksen käyttöönotto, yhdenmukaisemmat säännöt 36 artiklan mukaisten kuulutusten luomiseksi terrorismiin syyllistyvien vierastaistelijoiden osalta ja SIS II -tietojen analysointi Europolissa.

Komissiota olisi pyydettävä a) seuraamaan muun muassa kuulutusten tietojen laatua koskevia yhteisiä standardeja SIS-VIS-komitean ja Schengen-asioiden työryhmän (SIS/SIRENE) keskustelujen pohjalta ja myös terrorismityöryhmän 8. maaliskuuta 2016 järjestettävässä kokouksessa, johon osallistuu SIS/SIRENE-asiantuntijoita, **sekä b) edistämään käytännön ohjeistuksen laatimista jäsenvaltioille.**

Ratkaisuihin voi kuulua uuden terrorismirikoksia koskevan erityisen artiklan lisääminen SIS II -päättökseen tai sopiminen siitä, että jotain nykyistä artiklaa tai nykyisiä artikloja sovelletaan terrorismirikoksiin, jotta voidaan erottaa toisistaan terrorismiin ja muihin rikoksiin liittyvät kuulutukset. Jos samalla otetaan käyttöön yhteiset kriteerit ja standardit kuulutusten tekemiseksi terrorismiin syyllistyvistä vierastaistelijoiden, mukaan lukien mahdollisesti uusi lomake, tämä mahdollistaisi SIS II -järjestelmän yhdenmukaisemman käytön terrorismiin syyllistyvien vierastaistelijoiden ja muiden terroristiepäiltyjen osalta. Näiden standardien perusteella on tärkeää tarjota (etenkin loppukäyttäjille) koulutusta, jota tulisi järjestää kaikissa jäsenvaltioissa Euroopan poliisiakatemian tuella. Komissiota tulisi pyytää kehittämään näitä standardeja ja esittämään ne osana SIS II:n täytäntöönpanosta tekemäänsä selvitystä/tutkimusta, joka on tarkoitus antaa huhtikuussa 2016. Kun lisäksi otetaan huomioon uudet SIS II -järjestelmää koskevat säädösehdotukset, jotka on tarkoitus antaa vuoden 2016 loppuun mennessä, **kuulutusten ja niiden sisällön luomista varten olisi otettava käyttöön yhteinen ja yhdenmukainen lähestymistapa.**

– ***SIS II -järjestelmän biometriset tunnisteet***

SIS II -järjestelmässä on yli 90 000 sormenjälkeä, mutta **niihin ei vielä voi tehdä hakuja.** Valokuvaan ja sormenjälkiin voi saada pääsyn ainoastaan henkilöllisyyden varmentamiseksi, jos siitä on epäilyjä (molempien asiaankuuluvien SIS II -säädösten¹ 22 artiklan b alakohta). Jo nykyisissä säädöksissä sallitaan sormenjälkien käyttö biometrisenä tunnisteena henkilön tunnistamiseksi (biometrinen sormenjälkihaku) heti, kun se on teknisesti mahdollista. Komissio esitti kyseisestä tekniikasta kertomuksen 29. helmikuuta 2016, ja sen on kuultava Euroopan parlamenttia (22 artiklan c alakohta²).

¹ Asetus (EY) N:o 1987/2006 toisen sukupolven Schengenin tietojärjestelmän perustamisesta, toiminnasta ja käytöstä (EUVL L 381, 28.12.2006, s. 4), ja neuvoston päätös 2007/533/YOS toisen sukupolven Schengenin tietojärjestelmän perustamisesta, toiminnasta ja käytöstä, EUVL L 205, 7.8.2007, s. 63.

– *Interpolin tietokantojen käyttö*

Neuvoston 20. marraskuuta esittämässä päätelmässä edellytettiin tietoliikenneyhteyttä asianomaisiin Interpolin tietokantoihin kaikilla ulkorajojen ylityspaikoilla ja matkustusasiakirjojen automaattista seulontaa maaliskuuhun 2016 mennessä. **Vähintään kahdessa jäsenvaltiossa ei kuitenkaan vielä ole otettu käyttöön tietoliikenneyhteyttä Interpolin välineisiin kaikilla ulkorajojen ylityspaikoilla** (ilma-, maa- ja merirajat). Monissa jäsenvaltioissa varastettujen ja kadonneiden matkustusasiakirjojen tietokantaa (SLTD) päivitetään edelleen manuaalisesti, mikä aiheuttaa päivitysviiveitä ja vaatii järjestelmällisesti tehtynä paljon henkilöresursseja. Monissa jäsenvaltioissa ei vielääkään tehdä SLTD-tietokantaan perustuvaa automaattista seulontaa.

Kaikkien jäsenvaltioiden SLTD-hakujen lukumäärä kasvoi niin, että vuonna 2014 hakuja oli 280 749 717 ja vuonna 2015 niitä oli 360 359 191. Tietojen laatu aiheuttaa kuitenkin enenevässä määrin huolta, ja jäsenvaltioiden olisi parannettava laatua edelleen Interpolin pääsihteeristön tuella (esimerkiksi niin, että passin myöntänyt jäsenvaltio kumoaa kaikki kadonneet tai varastetut matkustusasiakirjat). Lisäksi tarvitaan **kansalaisvalistusta**, jossa osoitetaan, että rikolliset tai terroristit, kuten terrorismiin syyllistyvät vierastaistelijat, voivat käyttää kadonnutta tai varastettua passia siihen, että he matkustavat väärän henkilöllisyyden turvin EU:n alueella. Komissiota pitäisi pyytää tukemaan jäsenvaltioiden toimia tietojen laadun varmistamiseksi ja kansalaisvalistuksen edistämiseksi tiiviissä yhteistyössä Interpolin kanssa.

– *Yhteisten riski-indikaattorien käyttöönotto*

Frontexin koordinoimien yhteisten operaatioiden toimintasuunnitelmia on muutettu, ja niihin sisältyy ohjeita terrorismiin syyllistyvien vierastaistelijoiden tunnistamisesta vertaamalla tietoja asiaankuuluviin tietokantoihin ja käyttämällä yhteisiä riski-indikaattoreita. Tämä edellyttää mahdollisesti kiinnostavien kohteiden siirtämistä edelleen yksityiskohtaiseen toisen linjan seulontaan ja tarvittaessa ennakoi siirtämistä edelleen kansallisille tiedustelupalveluille. Tällaisista tapauksista olisi myös raportoitava Frontexille ja mukana olisi annettava tiedot siitä, miten epäilty on sopinut yhteisiin riski-indikaattoreihin tai esitettyihin uusiin indikaattoreihin, joita voi olla syytä jakaa edelleen.

Frontex tukee komission ja neuvoston pyynnön mukaisesti jäsenvaltioita yhteisten riski-indikaattoreiden täytäntöönpanossa osana kaikkia rajanylityspaikoilla toteutettavia operaatioita. Frontex on sisällyttänyt tämän operatiivisen tavoitteen ja siihen liittyvän raportoinnin erillisenä toimena kaikkiin rajanylityspaikoilla toteutettaviin maa- ja ilmaoperaatioihin.

Frontexin koordinoimien rajanylityspaikoilla toteutettavien merirajaoperaatioiden suunnittelu tapahtuu myöhemmin vuonna 2016. Raportointi terrorismiin syyllistyvien vierastaistelijoiden epäilyttävästä matkustamisesta tehdyistä havainnoista keskitetään riskianalyysiyksikköön ja erotetaan näin säännöllisestä operatiivisesta raportoinnista.

Frontex on vastaanottanut yhteiset riski-indikaattorit ja tukee sitä, että vierailevat virkamiehet ja komennetut vierailevat virkamiehet tutustuvat riski-indikaattorien käyttöön otosta laadittuun käsikirjaan "Operationalisation of Common Risk Indicators" ennen osallistumistaan yhteisoperaatioihin. Käsikirjaa päivitetään Europolin käyttöön antamalla tiedoilla ja Frontexin koordinoiman yhteisoperaation aikana kerätyillä tiedoilla.

Schengenin rajasäännöstön kohdennetun tarkistuksen voimaantulo tulee vaikuttamaan yhteisten riski-indikaattorien käyttöön. Ehdotuksen mukaan pääsääntönä tulee olemaan, että kaikille ulkorajoja ylittävälle matkustajille (kolmansien maiden ja unionin kansalaiset) tehdään järjestelmällisesti tarkastukset vertaamalla tietoja asiaankuuluviin tietokantoihin mutta niin, että sovelletaan maa- ja merirajoja koskevia poikkeuksia sekä kuuden kuukauden siirtymäaikaa ilmarajoja koskevan säännön voimaantulosta. Yhteiset riski-indikaattorit ovat edelleen käytössä rajanylityspaikoilla lukuun ottamatta poikkeuksia ja mainitun siirtymäajan puitteissa.

– *Järjestelykeskusten turvallisuusnäkökohtien täytäntöönpano / Frontex*

Komissio julkaisi 10. helmikuuta 2015 kattavan tiedonannon² järjestelykeskusten toteutuksesta Italiassa ja Kreikassa ja antoi suosituksia.

Tavoitteena on ottaa kaikilta maahantulijoilta saapumisen yhteydessä sormenjäljet ja tehdä heille tarkastukset järjestelykeskuksissa. Toimia ollaan toteuttamassa, jotta saataisiin ratkaistua tärkeimmät ongelmat, jotka liittyvät isäntävaltion järjestelykeskusten puutteelliseen infrastruktuuriin (esim. nopeat internetyhteydet, joita tarvitaan tietojen lataamiseen ja kaikista tietokannoista tehtäviin tarkastuksiin; infrastruktuurit ja tarjottavat palvelut) ja henkilöresursseihin (esim. koordinaattorit). Sormenjälkien ottamisen osuus on lisääntynyt, mutta sormenjälkiä ei vielä kukaan lataa verkkoon järjestelmällisesti tai verrata kaikkiin tietokantoihin.

Terrorismin torjunnan tilanne **Italiassa** järjestelykeskuksiin perustuvan lähestymistavan toteuttamisen osalta:

- Frontexin Italialle räätälöimä tukipaketti, joka koskee tunnistamista, rekisteröintiä, asiakirjatarkistuksia, tiedonhankintaa ja palauttamista (25 lähetettyä Frontexin virkamiestä).

---

² Tilannekatsaus Euroopan muuttoliikeagendaan sisältyvien ensisijaisten toimien toteutukseen (COM(2016) 85 final, 10.2.2016).

- Italian viranomaisten, IOM:n ja Frontexin ilmoittamien tietojen mukaan sormenjäljet on otettu lähes 100 prosentilta viimeaikaisista maahantulijoista toiminnassa olevissa järjestelykeskuksissa (kaiken kaikkiaan 87 prosentilta tammikuuhun 2016 mennessä)³.
- Sormenjäljet tarkastetaan kansallisesta AFIS-järjestelmästä ja toimitetaan Eurodac-keskusjärjestelmään.
- Frontex tukee henkilöllisyyden selvittämismenettelyn aikana tehtäviä asiakirjojen tarkastuksia ja epävarmoissa tapauksissa Frontexin virkailijat toimittavat kyseisen epäilyksenalaisen asiakirjan Italian viranomaisille, jotka suorittavat perusteellisen tarkastuksen.
- Jälkiarviointitoimien toteutus ja prosessiin sisällyttäminen toimii hyvin Italiassa ja niitä hyödynnetään riskianalyysissä ja Europolille toimitettavien tietojen jatkokäsittelyssä.

Yhteistyöstä Europolin kanssa vastaavat Italian viranomaiset Europolin kansallisen yksikön kautta, koska Frontex kolmantena operatiivisena kumppanina ei kuulu EIS:n käyttäjiin. Järjestelykeskusten ja Interpolin suoraa yhteistyötä ei ole vielä toteutettu.

Haasteena on esimerkiksi järjestelykeskusten rajallinen kapasiteetti, mikä rajoittaa rekisteröintiä, henkilöllisyyden selvittämistä ja turvallisuustarkastuksia varten käytettävissä olevaa aikaa. **Olisi harkittava uusien asiantuntijoiden lähettämistä jäsenvaltioista järjestelmällisen vertaamisen mahdollistamiseksi.** Muihin maihinnoitusatamiin lähetettävän liikkuvan hotspot-ryhmän perustamisen suunnittelu on aloitettu.

Terrorismin torjunnan tilanne **Kreikassa** järjestelykeskuksiin perustuvan lähestymistavan toteuttamisen osalta:

- Tällä hetkellä vain kaksi suunnitelluista viidestä järjestelykeskuksesta on täysin toiminnassa (Lesbos ja Khios).
- Kaikkia sormenjälkiä ei edelleenkään tarkasteta Eurodacista.
- Sormenjälkien ottamiseen käytettäviin tietokoneisiin asennettua rekisteröintisovellusta mukautettiin siten, että loppukäyttäjät voivat kansallisen tietokannan lisäksi tehdä yhdellä painalluksella hakuja SIS II - ja Interpolin SLTD-tietokannoista annetun nimen perusteella.
- **Useissa järjestelykeskuksissa ei vielääkään suoriteta turvallisuusarviointeja.**

Yhteistyö Europolin kanssa tapahtuu Kreikan viranomaisten toimesta Europolin kansallisen yksikön kautta.

³ 10. helmikuuta 2016 päivätyn komission tiedonannon COM(2016) 85 final liite 3.

– ***Muuttoliikekriisin hallinnointi IPCR:n kautta - Turvallisuus ja järjestelykeskukset***

Sen jälkeen, kun EU:n poliittisen kriisitoiminnan integroidut järjestelyt (IPCR) otettiin kokonaisuudessaan käyttöön 9. marraskuuta 2015, puheenjohtajavaltio on järjestänyt useita IPCR:n kokouksia, joissa on tarkasteltu suurimpia puutteita ja mahdollisia ratkaisuja muuttoliike- ja pakolaiskriisiin. Neuvoston päätöksentekoa tukevia ehdotuksia on kehitetty.

Kokoukset järjestetään keskeisistä aiheista, mukaan lukien järjestelykeskuksista.

Järjestelykeskusten perustaminen ja asianmukainen toiminta, turvallisuustarkastukset mukaan lukien, on ollut puheenjohtajavaltiolle tärkeä kysymys. Tätä asiaa käsittelevät IPCR-kokoukset järjestettiin 18. marraskuuta 2015 ja 3. maaliskuuta 2016, ja niihin osallistuivat Italia, Kreikka, Europol ja Frontex. Kokouksessa oltiin yhtä mieltä siitä, että turvallisuuteen on erityisesti panostettava järjestelykeskuksissa, saatavilla oleviin Eurodac-päätteisiin liittyvät puutteet on korjattava asianmukaisen rekisteröinnin ja sormenjälkien ottamisen varmistamiseksi, Frontexin ja Europolin kanssa työskentelevien kansallisten yhteyshenkilöiden lähettämistä järjestelykeskuksiin on helpotettava ja on varmistettava useista tietokannoista tehtävät järjestelmälliset tarkastukset (SIS II, EIS, poliisin kansallinen järjestelmä, VIS ja SLTD), joita täydennetään tarvittaessa muilla välineillä kuten Prümin säännöstöllä ja FADOLla⁴. Puheenjohtajavaltio ehdotti, että kehitettäisiin nopeasti ratkaisu, joka mahdollistaisi sormenjälkien vaihtamisen jäsenvaltioiden välillä, ja että nopeutettaisiin Frontexin ja Europolin välisen tiedonvaihtosopimuksen viimeistelyä (sopimus on tällä välin tehty).

Väärennettyjen asiakirjojen ongelmaan pyritään puuttumaan; erityisesti Kreikassa on kehitetty uusi väliaikainen tunnistusasiakirja, jonka turvaominaisuuksia on tehostettu, ja Italiaan ja Kreikkaan on lähetetty asiakirja-asiantuntijoita. On huomattava esimerkiksi Alankomaiden lähettämä raja-asioden tukiryhmä, joka osallistui Frontexin koordinoimiin toimiin kuuden kuukauden ajan. Kyse on täysin varustellusta monialaisesta 45 hengen ryhmästä (meripoliisi, sotilaspoliisi, rannikkovartiosto, asiakirja-asiantuntijat jne.), joka pystyy käsittelemään kaikkia rajaturvallisuuteen liittyviä kysymyksiä ja joka on aloittanut perustason turvallisuustarkastukset.

⁴ FADO (False and Authentic Documents Online) – aidot ja väärennetyt asiakirjat online – on neuvoston yhteisen toiminnan 98/700/YOS mukaisesti perustettu turvaluokiteltu rajoitettu järjestelmä, jonka avulla asiakirja-asiantuntijat vaihtavat matkustus- ja henkilöasiakirjoja koskevia tietoja. Osa FADO:n sisältämistä aitoja asiakirjoja koskevista tiedoista annetaan yleisön käyttöön PRADO-järjestelmän kautta. PRADO sisältää teknisiä kuvauksia mm. matkustus- ja henkilöasiakirjojen tärkeimmistä turvaominaisuuksista. Nämä tiedot löytyvät Euroopan unionin neuvoston verkkosivustolta.

– **Frontex-Europol-Eurojust -yhteistyö / muuttajien turvallisuustarkastukset**

Frontexin ja Europolin välisen operatiivisen yhteistyön alalla on edistytty merkittävästi. Virastojen välinen uusi **operatiivinen sopimus** allekirjoitettiin 4. joulukuuta 2015, ja sillä lisätään yhteistyötä rajat ylittävän rikollisen toiminnan torjumiseksi vaihtamalla tietoja, mukaan lukien rikoksista epäiltyjen henkilötietoja, ja suunnittelemalla yhdessä operatiivisia toimia. Frontexin hallintoneuvosto hyväksyi 17. joulukuuta 2015 täytäntöönpanotoimet henkilötietojen käsittelemiseksi. Niissä eritellään ne olosuhteet, joissa Frontex voi käsitellä jäsenvaltioiden Frontexin yhteisten operaatioiden, nopeiden rajainterventioiden ja pilottihankkeiden aikana tai yhteydessä keräämiä henkilötietoja. Vuonna 2016 Frontex on käynnistänyt pilottiharjoituksen henkilötietojen käsittelemiseksi ja toimittamiseksi edelleen Europolille. Triton-operaation puitteissa on parhaillaan menossa pilottihanke, jonka tarkoituksena on laatia henkilötietojen käsittelyyn tarkoitettun PeDRA-järjestelmän yksityiskohtaiset säännöt. Euroopan tietosuojavaltuutetun on annettava lopullinen vihreä valo, ennen kuin henkilötietoja voidaan systemaattisesti vaihtaa Europolin ja Frontexin välillä.

Frontexin saamia tietoja on voitava vaihtaa sekä Europolin että myös jäsenvaltioiden asiaankuuluvien kansallisten viranomaisten kanssa. Voimassa olevan asetuksen 11 c artiklan nojalla tämä ei kuitenkaan ole mahdollista. Frontex ei myöskään voi vastaanottaa eikä käyttää rikollisuuteen ja terrorismiin liittyviä henkilötietoja kolmansista maista. Frontexilla ei ole vielä pääsyä SIS II:een. **Pääsy olisi tärkeää riskianalyysien kannalta sekä epäilyttävien matkojen tunnistamisen ja tiedon kirjaamisen kannalta**, ottaen erityisesti huomioon operatiiviset toimet järjestelykeskuksissa ja Länsi-Balkanin alueella. Myöhemmässä vaiheessa Frontexin olisi päästävä myös älykkäitä rajoja koskevaan tietokantaan.

EU:n toimien tukemiseksi muuttoliikekriisin käsittelyssä **Europolin** virkailijoita on lähetetty vuorotteluperiaatteen mukaisesti Frontexin osoittamiin tiloihin Cataniassa (Italia) ja Pireuksessa (Kreikka) sijaitsevilla EU:n alueellisten toimintayksiköiden toimistoissa. Näin Frontex ja Europol ovat voineet koordinoita tukensa etulinjan jäsenvaltioille ja hyödyntää järjestelykeskuksissa kerättyä tietoa parhaalla mahdollisella tavalla.

Italiassa ja Kreikassa on nimetty kansalliset syyttäjät **Eurojustin** yhteyshenkilöiksi järjestelykeskusten tukemiseksi ja asiaankuuluvan tiedon ja tapausten välittämiseksi Eurojustin kansallisille toimipisteille oikeudellisia jatkotoimia ja EU:n tason koordinoitua varten.

4. Ampuma-aseet ja räjähteet

Täytöntöönpanoasetus yhteisistä vähimmäisvaatimuksista ampuma-aseiden deaktivoinnille tulee voimaan 8. huhtikuuta 2016. Neuvostoa ja komissiota olisi pyydettyä seuraamaan tilannetta ja varmistamaan, että määräaika toteutuu. Komissio toimitti 18. marraskuuta 2016 ehdotuksen 18. kesäkuuta 1991 annetun ampuma-asedirektiivin 91/477 päivittämiseksi, ja sen perustella neuvostossa keskustellaan parhaillaan yhteisestä näkemyksestä.

Komissio julkisti 2. joulukuuta 2015 **EU:n toimintasuunnitelman ampuma-aseiden ja räjähteiden laittoman kaupan ja käytön torjumiseksi**. Toimintasuunnitelma tukee säädöspakettia, ja siihen kuuluu käsikirja laittomien ampuma-aseiden jäljittämiseksi ja seuraamiseksi, mahdollisuus kieltää käteismaksut ampuma-aseiden ja ampumatarvikkeiden yksityisen myynnin tai hankinnan yhteydessä sekä arvio yksityiskohtaisista säännöistä, jotka koskevat järjestelmää tietojen vaihtamiseksi ampuma-aseiden siirroista EU:n sisällä. Toimintasuunnitelmassa peräänkuulutetaan myös räjähteiden lähtöaineista annetun asetuksen täysimääräistä täytöntöönpanoa ja sen tarkistamista vuonna 2016 sekä nykyisten välineiden parempaa käyttöä ja innovatiivisia havaitsemismenetelmiä räjähteisiin liittyvien uhkien paljastamiseksi. Komissio tukee toimintasuunnitelmaan kuuluvia aloitteita sisäisen turvallisuuden rahaston kautta.

Keskeistä on Europolin välityksellä tapahtuva operatiivinen yhteistyö ampuma-aseiden torjumiseksi **järjestäytyntä ja vakavaa rikollisuutta koskevan EU:n toimintapoliittisen syklin** ja erityisesti ampuma-aseita koskevan operatiivisen toimintasuunnitelman puitteissa. Vuonna 2015 EU:n toimintapoliittiseen sykliin kuuluvaan ampuma-aseita koskevaan ensisijaiseen toiminta-alaan osallistuvien jäsenvaltioiden lukumäärä nousi 13:sta 20:een. **Ampuma-aseita koskevan yhteyspisteen** käytön lisääntyminen on merkittävää. Ampuma-aseita koskeva yhteyspiste avattiin tammikuussa 2014, ja sinne on tähän mennessä lähetetty yli 3500 tiedostoa, jotka käsittelevät 663:a tutkinnassa olevaa tapausta, joihin liittyy yli 42 000 ampuma-asetta, yli 29 560 henkilöä ja noin 3340 (epäilyttävää) yritystä. Vuonna 2015 ampuma-aseita koskevaan yhteyspisteeseen lähetettiin 2072 tiedostoa, mikä vastaa 59 %:a kaikista vastaanotetuista tiedostoista (3507) ja merkitsee 51 %:n lisäystä vuoteen 2014 verrattuna (1370 vuonna 2014, 2072 vuoden 2015 loppuun mennessä, kaikkiaan 3442 vuoden 2015 loppuun mennessä - nyt 3507 tiedostoa).

Frontex on lisännyt toimintaansa kuudella operatiivisella toimella keskittyen erityisesti Länsi-Balkaniin, ja sillä on merkittävä rooli ampuma-aseiden laittoman kaupan torjumisessa EU:n ulkorajoilla. Eurosurin koostamispalvelut ovat EMPACT-hankkeen toimien johtajien käytettävissä, tavoitteena ampuma-aseiden rajat ylittävän laittoman kaupan torjumisen helpottaminen. Uusien ampuma-aseisiin liittyvien rikoksien indikaattoreiden testausvaihe on aloitettu Länsi-Balkanin maiden kanssa alueellisen, Frontexin hallinnoiman Länsi-Balkanin riskianalyysiverkoston (WB-RAN) puitteissa. Tavoitteena on kerätä tietoa laittomien ampuma-aseiden havainnoista rajoilla. Pilottivaiheen jälkeen vuoden 2016 jälkipuoliskolla laaditaan arviointi uuden tiedonvaihtomallin mahdollisesta vakiinnuttamisesta. Uuden mallin avulla operatiiviset toimet voidaan räätälöidä paremmin. Vuonna 2015 Frontex osallistui Europolin Blue Amber -operaation puitteissa järjestettyihin, ampuma-aseiden laittoman kaupan torjumista käsitelleisiin yhteisiin toimintapäiviin (Joint Action Day, JAD). Vuonna 2016 Frontex jatkaa yhteisten toimintapäivien tukemista monialaisilla yhteisillä operaatioilla erityisesti Länsi-Balkanin alueella.

COSI on sopinut laativansa katsauksen kaikkiin toimiin laittomien ampuma-aseiden alalla.

5. Turvallisuuspalvelut

Turvallisuuspalveluiden yhteistyön edistämiseksi EU-puitteiden ulkopuolella terrorisminvastainen työryhmä on puheenjohtajavaltio Alankomaiden johdolla pyrkinyt vahvistamaan reaaliaikaisia monenvälisiä vaihtoja, ja sen on tarkoitus käynnistää vuoden 2016 puoliväliin mennessä uusi alustanäiden vaihtojen helpottamiseksi. Terrorisminvastaisen työryhmän puheenjohtaja selvitti suunniteltuja toimenpiteitä oikeus- ja sisäasioiden neuvoston epävirallisessa kokouksessa 25. tammikuuta 2016.

Jäsenvaltiot ovat jo tehneet merkittävää yhteistyötä, ja sen lisäksi Pariisissa järjestettiin 1. helmikuuta 2016 eurooppalaisten viranomaisten⁵ kokous Ranskan kansallisen tiedustelukoordinaattorin aloitteesta sisäministeri Bernard Cazeneuve'n johdolla, ja myös EU:n terrorismintorjunnan koordinaattori osallistui kokoukseen.

---

⁵ Itävalta, Belgia, Tanska, Saksa, Ranska, Italia, Irlanti, Alankomaat, Norja, Puola, Espanja, Ruotsi, Yhdistynyt kuningaskunta.

6. Terrorismin rahoituksen estäminen

Komissio julkisti 2. helmikuuta 2016 terrorismin rahoituksen torjunnan tehostamista koskevan **toimintasuunnitelman**, joka sisältää kaikkiaan 20 toteutettava toimenpidettä, mukaan lukien säädösehdotukset ja muut kuin lainsäädännölliset toimet. **Ecofin-neuvosto antoi** 12. helmikuuta 2016 **päätelmät**, joissa se suhtautui myönteisesti toimintasuunnitelmaan ja erityisesti rahanpesunvastaisen direktiivin muuttamiseen ja Yhdistyneiden kansakuntien jäädyttämistoimien täytäntöönpanon nopeuttamiseen. Jäsenvaltioita kehoitettiin nopeuttamaan rahanpesunvastaisen direktiivin saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä. Neuvosto ehdotti, että perustettaisiin EU:n foorumi, jolta saisi tietoja henkilöistä ja järjestöistä, joiden varat jäsenvaltiot ovat jäädyttäneet kansallisen lainsäädännön nojalla terrorismiin liittyvistä syistä.

20. toukokuuta 2015 hyväksytty neljäs **rahanpesunvastainen direktiivi** on pantava kansallisella tasolla täytäntöön viimeistään vuoden 2016 loppuun mennessä. Komissio toimittaa säädösehdotuksen neljännen rahanpesunvastaisen direktiivin muuttamiseksi seuraavilta osin: yhdenmukainen tehostettu huolellisuusvelvoite ja/tai mahdolliset vastatoimet korkean riskin kolmansien maiden osalta, virtuaalivaluutan vaihtopalvelut, ennalta maksetut maksuvälineet, rahanpesun selvittelykeskusten ja muiden toimivaltaisten viranomaisten parempi pääsy keskitetyissä rekistereissä oleviin pankki- ja maksutilitietoihin tai sähköisiin tiedonkeruujärjestelmiin sekä rahanpesun selvittelykeskusten tietoihin pääsyn ja tiedonvaihdon parantaminen. Komissio on myös ilmoittanut toimittavansa pian EU:n toimintasuunnitelman villieläinten laittomaan kauppaan liittyvien laittomien rahavirtojen pysäyttämiseksi.

Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselma 2253 annettiin

17. joulukuuta 2015 terrorismin ja erityisesti Daeshin rahoituksen vastaisten toimien tehostamiseksi. Siinä kannustetaan yksityistä sektoria lisäämään osallistumistaan. Jäsenvaltioiden ja Europolin olisi edelleen tehostettava toimiaan yksityisen sektorin kanssa, jotta terrorismin rahoitusta voidaan operatiivisella tasolla torjua tehokkaasti.

– *EU:n ja USA:n välinen terrorismin rahoituksen jäljittämishjelma TFTP*

TFTP tuli voimaan vuonna 2010, ja sen kautta on tähän mennessä jaettu yli 16 700 tiedustelutietoon perustuvaa vihjettä. Tammikuun 2015 ja tammikuun 2016 lopun välillä USA:n viranomaiset toimittivat 50 tiedostoa, ja jäsenvaltiot ja Europol lähettivät 160 pyyntöä: kaiken kaikkiaan aikaansaatiiin yli 9400 tiedustelutietoon perustuvaa vihjettä, joilla on merkitystä 28 jäsenvaltiolle. Tähän sisältyvät TFTP puitteissa vaihdetut lähes 100 viestiä matkustavista taistelijoista (Syyria/Irak/Daesh), jotka johtivat yli 2900:aan juuri tähän ilmiöön liittyvään vihjeeseen (merkitystä 27 jäsenvaltiolle). TFTP:stä saatiin myös tukea marraskuun 2015 terrori-iskujen tutkintaan lähes 800 vihjeen muodossa. Kokonaisuutena TFTP on osoittautunut arvokkaaksi välineeksi terrorisminvastaisessa tutkimuksessa: sen avulla pystytään paremmin kartoittamaan terroristiverkostoja ja täyttämään aukkoja tutkintaketjussa.

EU:n ja USA:n TFTP-sopimuksen 4 artiklassa suljetaan yhtenäiseen euromaksualueeseen (SEPA) liittyvät rahansiirtotiedot TFTP:n soveltamisalan ulkopuolelle (kaikkien EU:n jäsenvaltioiden sekä Islannin, Norjan, Liechtensteinin, Sveitsin, Monacon ja San Marinon euromääräiset rahansiirrot). Vuonna 2013 laaditussa vaikutustenarvioinnissa todettiin, että SEPAn sisäinen jäljittämishjärjestelmä ei ollut oikea-suhteinen ja tarjosi rajallisesti lisäarvoa.

Helmikuusta 2014 lähtien kaikkien euromaiden on ollut korvattava kaikki euromääräiset tilisiirrot ja suoraveloitukset SEPAn liittyvillä siirroilla euroalueen sisällä. EU:n jäsenvaltioiden siirtymäkauden poikkeuksien voimassaolo päättyi helmikuussa 2016. Lokakuun 2016 loppuun mennessä kaikkien EU:n ulkopuolisten SEPA-maiden on tarkoitus noudattaa SEPA-kehystä. Tätä taustaa vasten TFTP ei tarjoa välinettä, jolla jäljittää terroristien (rahoitus)toimintaa SEPA-maissa ja niiden välillä SEPA-siirtojen osalta, koska ne on 4 artiklassa suljettu EU:n ja USA:n TFTP-sopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle.

Tämä aiheuttaa erityisesti tietoaukon, joka haittaa terrorismiin syyllistyneisiin vierastaistelijoihin ja heidän SEPA-maissa toimiviin yhteyksiinsä liittyvän taustatiedon keräämistä. Tämä huonontaa mahdollisuuksia havaita terroristien (tuki)verkostoja ja haitata niiden toimintaa, rahoitustoimet mukaan lukien. Rahanpesun selvittelykeskusten verkon sisällyttäminen Europoliin vuonna 2016 ei riitä täyttämään tietoaukkoa, koska TFTP:n lähestymistapa ei kuulu rahanpesun selvittelykeskusten verkon työskentelymenetelmiin. 2. helmikuuta 2016 julkistetussa komission toimintasuunnitelmassa terrorismin rahoituksen torjunnan tehostamiseksi todetaan, että komissio tutkii vuoden 2016 viimeiseen neljännekseen mennessä, tarvitaanko EU:n ja USA:n TFTP-sopimusta täydentävä järjestelmä.

– ***FIU.net***

FIU.net-verkko sisällytettiin Europoliin (ECTC) 1. tammikuuta 2016. Europol hallinnoi alustaa tällä hetkellä, mutta FIU.net ja Europolin tietokannat eivät ole yhteydessä toisiinsa. FIU.netin kautta kansalliset rahanpesun selvittelykeskukset voivat toimittaa ja verrata tietoja selvittelykeskusten välillä reaaliajassa. Vuoden 2016 painopisteenä on saattaa päätökseen FIU.netin sisällyttäminen Europoliin hallinnoinnin ja tekniikan osalta. Tässä yhteydessä on tärkeää säilyttää Match3-tietokannan ominaisuudet ja tekniikka.

7. Verkko- ja tietoturvadirektiivi

Puheenjohtajavaltio Luxemburg pääsi 7. joulukuuta 2015 Euroopan parlamentin kanssa epäviralliseen sopuun yhteisistä säännöistä, jotka vahvistavat verkko- ja tietoturvallisuutta EU:ssa. Uudella direktiivillä asetetaan kyberturvallisuutta koskevia velvollisuuksia keskeisten palvelujen tarjoajille ja digitaalisten palvelujen tarjoajille. Palvelujen tarjoajia vaaditaan toteuttamaan toimia, joilla hallitaan kyberriskejä, ja ilmoittamaan merkittävistä tietoturvapoikkeamista. Näihin kahteen ryhmään sovelletaan kuitenkin erilaisia järjestelmiä. Puheenjohtajavaltio Alankomaiden on tarkoitus tulevana kuukausina järjestää kokouksia CSIRT-verkon perustamisesta (operatiivinen yhteistyöverkko).

8. Sähköiset todisteet

Internetin viestintäkanavia ja monia sosiaalisia medioita, mukaan lukien salaukseen pohjautuvat tekniikat, käytetään laajalti terrorismitarkoituksiin. Puheenjohtajavaltio Luxemburg aloitti neuvostossa laajan poliittisen keskustelun kysymyksistä, jotka liittyvät sähköisten todisteiden keräämiseen ja käyttöön rikosoikeudellisissa menettelyissä, kuten nykyisen keskinäisen oikeusavun kehityksen tehokkuus, Euroopan unionin tuomioistuimen direktiivin 2006/24/EY (tietojen säilyttämistä koskeva direktiivi) mitätöintiä koskevan tuomion seuraukset, pilvipalvelut ja toimivalta, yhteistyö palveluntarjoajien ja USA:n viranomaisten kanssa sekä perusoikeuksien kunnioittamisen varmistaminen tällä alalla. Operatiivisiin ja käytännön kokemuksiin perustuvassa Eurojustin ja Europolin asiakirjassa (asiak. 14812/15) esitettiin *yhteiset haasteet kyberrikollisuuden torjunnassa* ja mahdollisia tapoja puuttua näihin haasteisiin lainvalvonta- ja syyttäväviranomaisen näkökulmasta.

Puheenjohtajavaltio Alankomaat jatkaa keskustelua näistä kysymyksistä keskittyen erityisesti siihen, miten varmistaa tehokkaat keskinäisen oikeusavun prosessit, miten määritellä yhteinen lähestymistapa esimerkiksi sovellettavien toimivaltasääntöjen osalta, kun kyberhyökkäyksen tietojen sijainti tai alkuperä on tuntematon sekä miten luoda yhteiset puitteet yhteistyölle yksityisen sektorin ja erityisesti ulkomaisten verkkopalveluntarjoajien kanssa. Oikeus- ja sisäasioiden ministerien epävirallisessa kokouksessa (Amsterdam 25. ja 26. tammikuuta 2016) käytyjen keskustelujen perusteella aiotaan pyrkiä saamaan lisää näiden asioiden asiantuntemusta toimivaltaa kyberavaruudessa käsittelevässä puheenjohtajavaltion konferenssissa 7. ja 8. maaliskuuta 2016. Konferenssin tulokset ovat kesäkuussa 2016 pidettävän oikeus- ja sisäasioiden neuvoston istunnon esityslistalla.

II RADIKALISOITUMISEN EHKÄISEMINEN JA ARVOJEN VAALIMINEN

1. Ehkäiseminen - yleistä

Puheenjohtajavaltio Alankomaat järjesti Amsterdamissa 1. ja 2. helmikuuta 2016 konferenssin aiheesta "Think globally, act locally": kattava lähestymistapa radikalisoitumisen ja väkivaltaisten ääriliikkeiden torjumiseksi. Konferenssissa keskusteltiin paikallisten toimijoiden merkityksestä EU:n laajuisissa terrorisminvastaisissa toimissa ja henkilökohtaisten lähestymistapojen merkityksestä radikalisoitumisen torjumisessa, mukaan lukien sukupuolikysymykset ja palaavien vierastaistelijoiden huomioiminen. Radikalisoitumisen torjunnan verkoston (RAN) uudessa Local-työryhmässä tullaan käsittelemään paikallisen kapasiteetin tehostamista radikalisoitumisen käsittelemisessä eri virastojen yhteisillä rakenteilla. Työryhmä toimii perustana yhteyksille muihin asiaankuuluviin aloitteisiin.

– Radikalisoitumisen torjunnan verkoston (RAN) erityisvalmiuskeskus

Komissio varasi vuosiksi 2014-2017 25 miljoonaa euroa radikalisoitumisen torjunnan verkoston erityisvalmiuskeskukselle, joka perustettiin 1. lokakuuta 2015. Uusi keskus on jo aloittanut toimintansa ja järjestänyt tutustumiskäynnin vankiloihin Pariisissa ja Vughtissa (NL) sekä tutustunut Saksan lähestymistapaan väkivaltaisen äärioikeiston torjumiseksi. Kokouksissa on käsitelty sitä, miten tunnistaa yksittäiset toimijat ja miten heitä olisi käsiteltävä sekä sitä, miten mielenterveysalan ammattilaiset voitaisiin ottaa mukaan ääriliikkeistä irtautumiseen tähtääviin strategioihin. Seuraavat työryhmät ovat pitäneet kokouksia: "Koulutus", "Vankila ja ehdonalainen", "Poliisi ja lainvalvonta", "Nuoret, perheet ja yhteisöt", "Viestintä ja kertomukset", "Paikallisviranomaiset", "Terrorismin uhrien muistaminen" ja "Terveys- ja sosiaalihuolto". Tuleviksi viikoiksi on myös suunniteltu kokouksia ja työryhmiä.

RANin erityisvalmiuskeskus kannustaa tutkijoita ja alan toimijoita osallistumaan toimintaansa. Alan toimijoita erityisesti Itä- ja Etelä-Euroopasta pyydetään hakemaan mukaan, jotta voidaan laajentaa äskettäin perustetun RAN Local -työryhmän ja RAN Terveys- ja sosiaalihuoltotyöryhmän osallistujajoukkoa. Kansalliset viranomaiset voivat hakea räätälöityä, komission kokonaisuudessaan rahoittamaa RAN-tukea (koulutus, seminaarit ja neuvonta) omassa jäsenvaltiossaan. Wienissä on jo järjestetty RANin ja Euroopan neuvoston seminaari neuvontapuhelimista ja Ateenassa RANin kouluttajien koulutusseminaari. Komissio selvittää RANin ottamista mukaan toimiin tärkeimpien kolmansien maiden kanssa, keskittyen erityisesti Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan (MENA) alueisiin, Länsi-Balkaniin ja Turkkiin.

2. Internet

– *EU:n internetsisällöstä ilmoittamista käsittelevä yksikkö (IRU)*

EU on pitänyt kiinni painopisteestään, joka koskee radikalisoitumisen torjumista verkossa. Europolin EU IRU, joka on nyt osa ECTC:tä, on tunnistanut 3351 potentiaalisesti väkivaltaista/ääriliikkeisiin liittyvää sisältöä, jotka ovat johtaneet 2037 yhteydenottoon ja 1793 poistoon. Yhteydenotoista 88 % on johtanut tulokseen. Proaktiivisia yhteydenottoja verkkopalveluntarjoajiin jatketaan. Sen jälkeen kun yksikkö perustettiin 1. heinäkuuta 2015 26 jäsenvaltiota on lähettänyt 144 tiedostoa. **Jotta EU IRU:n toiminta olisi menestyksekkästä, jäsenvaltioiden on tehtävä tiivistä yhteistyötä IRU:n kanssa, jotta tämä voi lisätä yhteydenottojen lukumäärää.** Neljä jäsenvaltiota ei ole vielä nimennyt kansallista IRU-yhteyshenkilöä, mikä niiden olisi tehtävä mahdollisimman pian. EU IRU:n potentiaalisen kapasiteetin toteutuminen riippuu täysin sen resursseista. Yksikön tavoitteena on saavuttaa ne henkilöstövoimavarat, joista sovittiin ja jotka on esitetty sen yleissuunnitelmassa. Vuonna 2016 IRU kehittää sosiaalisen median valvonnan keskitetyn menettelyn, kehittää EU IRU:n kykyä selvittää jihadistiverkostojen toimintoja sosiaalisessa mediassa, kehittää edelleen suhdetta yksityiseen sektoriin, mukaan lukien "yhteiset toimintapäivät", osallistuu aktiivisesti EU:n internetfoorumin toimintaan ja kehittää asiantuntijoille omistetun Europolin foorumin (EPE) akateemisiin piireihin ja tutkimuskeskuksiin luotavien suhteiden jäsentämiseksi ja helpottamiseksi.

– *EU:n internetfoorumi*

Komissio järjesti 3. joulukuuta 2015 EU:n internetfoorumin ensimmäisen ministeritason kokouksen oikeus- ja sisäasioiden ministerien ja maailman johtavien sosiaalisen median yritysten edustajien välillä. Osanottajat totesivat, että Daesh ja muut ääriryhmät käyttävät internetiä propagandan levittämiseen, uusien jäsenten rekrytoimiseen ja väkivallantekoihin rohkaisemiseen. Lisäksi he olivat yhtä mieltä siitä, että viranomaisten ja yritysten välisten tehokkaiden mekanismien luominen on tärkeää, jotta terrorismiin liittyvä sisältö voidaan poistaa nopeasti ja jotta voidaan edistää tehokkaan vastapropagandan levittämistä. Lisäksi ministerit vahvistivat 3. joulukuuta, että olisi ryhdyttävä toimiin EU-tason vuoropuhelun luomiseksi yritysten kanssa vihapuheesta verkossa. Tämä EU-vuoropuhelu järjestettäisiin tarvittaessa EU:n internetfoorumin puitteissa täydessä synergiassa terrorisminvastaisen työn kanssa.

Foorumi kokoontui myös Brysselissä 22. tammikuuta 2016, ja kokouksessa keskusteltiin vuonna 2016 toteutettavat käytännön toimet sisältävästä etenemissuunnitelmasta. Etenemissuunnitelmaa ja sen ensisijaisia tavoitteita kehitellään kaikilta sidosryhmiltä saatujen kommenttien pohjalta, ja se kattaa perustamiskokouksessa hyväksytyt tavoitteet, mukaan lukien toimet verkon vihapuheeseen puuttumiseksi ja tavat haitallisen sisällön poistamiseksi tehokkaasti nykyistä paremmin.

– *Syyria-viestinnän neuvoa-antava ryhmä (SSCAT)*

SSCAT järjesti joulukuussa 2015 ensimmäisen koulutustilaisuuden 20 jäsenvaltion asiantuntijoille ja komission ja EUH:n edustajille. Koulutuksessa Facebook, Twitter ja YouTube jakoivat ryhmälle käytännön neuvoja tarjotakseen osallistujille käsityksen kunkin alustan potentiaalista verkkokampanjoinnin tehon maksimoimiseksi. Lisäksi Al Jazeera esitteli verkkodokumenttielokuvansa Life on Hold. Tavoitteena oli jakaa yksityisen sektorin asiantuntemusta SSCAT-ryhmälle erityisesti uusimmasta tekniikasta, digitaalisista tarinankerrontatekniikoista ja toimituksellisesta prosessista.

Tämän hankkeen puitteissa SSCAT jatkaa yhteistyötään Yhdistyneen kuningaskunnan sisäministeriön RICU-yksikön kanssa kesäkuuhun 2016 saakka. Täksi ajaksi neuvoa-antavaan ryhmään on lisätty myös kokenut luova johtaja, joka pystyy paremmin vastaamaan yksittäisiin, luovia kysymyksiä koskeviin pyyntöihin asiakkaina olevilta jäsenvaltioilta. Tähän mennessä 13 jäsenvaltiota on hyödyntänyt SSCATin neuvontapalvelua. SSCAT-ryhmän seuraava kokous on Brysselissä 16. maaliskuuta 2016, ja kesäkuussa 2016 järjestetään konferenssi. Komissiossa ollaan parhaillaan viimeistelemässä järjestelyjä hankkeen jatkamiseksi vuoden 2016 puolivälin jälkeen.

3. Radikalisoitumisen rikosoikeudelliset vastatoimet

19. lokakuuta 2015 järjestetyn radikalisoitumisen rikosoikeudellisia vastatoimia käsitelleen korkean tason konferenssin jälkeen neuvosto antoi 20. marraskuuta 2015 päätelmät terrorismista sekä terrorismiin ja väkivaltaisiin ääriliikkeisiin johtavan radikalisoitumisen rikosoikeudellisten vastatoimien tehostamisesta. Komissio on toteuttanut seuraavassa kuvatut ensimmäiset toimet päätelmien täytäntöönpanemiseksi.

Euroopan juridinen koulutusverkosto (EJTN) mukautti vuosien 2015 ja 2016 budjettiaan komission pyynnöstä, ja on järjestänyt lokakuun 2015 ja maaliskuun 2016 välillä neljä puolentoista päivän pituista koulutustilaisuutta terrorisminvastaisten toimien oikeudellisista näkökohdista ja radikalisoitumisen ehkäisemisestä. Ohjelma toteutetaan yhteistyössä Ranskan, Espanjan, Saksan ja Belgian oikeudellisten akatemioiden kanssa, ja se on avoinna tuomareille ja syyttäjille 28 jäsenvaltiosta. 240 tuomarin/syyttäjän/oikeusalan kouluttajan odotetaan osallistuvan koulutukseen. 54 erikoistunutta ja erikoistumatonta tuomaria ja syyttäjää osallistuu vaihtoihin, jotka kestävät keskimäärin kolme päivää ja joita järjestetään seitsemässä jäsenvaltiossa (IT, FR, UK, BE, SE, ES, DE). Komission pyytämien oikeusalan koulutustoimien päätökseksi Brysselissä järjestetään loppukonferenssi 20. toukokuuta 2016 komission jäsenen Věra Jourován läsnä ollessa. Konferenssissa keskitytään erityisesti vankiloiden henkilökunnan koulutukseen radikalismista loitontumisen alalla.

Oikeusalan ohjelmasta on myös varattu hankerahoitusta vuosille 2015 ja 2016: vuodelle 2015 on varattu 1,5 miljoonaa euroa oikeusalan koulutusta koskevaa tarjouskilpailua varten (JUST/2015/JTRA/AG/EJTR) ohjelman painopistealueiden "Terrorismin ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan oikeudelliset näkökohdat" ja "Radikalisoitumisen ehkäiseminen vankiloissa" puitteissa. Arviointi on vielä kesken.

Lisäksi vuodelle 2015 on varattu miljoona euroa oikeudellista yhteistyötä koskevaa tarjouskilpailua varten (JUST/2015/JCOO/AG) painopistealueen "Terrorismin torjuminen ehkäisemällä radikalisoitumista" puitteissa. Kilpailu julkaistiin marraskuussa 2015 ja hakuaika päättyi tammikuussa 2016. Sen prioriteetteja ovat muun muassa: (1) Radikalisoitumisen ehkäiseminen vankiloissa, mukaan lukien kuntoutusohjelmat; (2) Vankiloiden vaihtoehtojen edistäminen ja ehdonalaisuuden roolin tutkiminen EU-tasolla radikalisoitumisen vastaisissa toimissa, mukaan lukien kuntoutusohjelmat; (3) Riskiarviointimenetelmien kehittäminen ja (4) Nuoriso-oikeusjärjestelmien rooli terrorisminvastaisten toimien puitteissa. Komissio on saanut vain muutaman hakemuksen, joita arvioidaan parhaillaan.

Oikeusalan ohjelman vuotuinen työohjelma 2016 (jota ei ole vielä hyväksytty) sisältää tarjouskilpailun, joka koskee 4 miljoonan euron arvosta toiminta-avustuksia sellaisten hankkeiden tukemiseksi, joilla pyritään ehkäisemään terrorismiin ja väkivaltaisiin ääriliikkeisiin johtavaa radikalisoitumista. Kilpailu julkaistaan vuoden 2016 puolivälissä ja sen prioriteetit ovat 20. marraskuuta 2016 annettujen rikosoikeudellisia vastatoimia koskevien neuvoston päätelmien täytäntöönpanon tukeminen.

Komissio tekee yhteistyötä Eurojustin kanssa terrorismirikoksia koskevien tuomioiden seurannan (TCM) alalla jäsenvaltioissa terrorismin ja väkivaltaisen radikalisoitumisen osalta sovelletun lainsäädäntökehyksen ja noudatetun oikeuskäytännön osalta, syytteenpanolle ja vankeudelle vaihtoehtoisten toimenpiteiden käyttö mukaan luettuna. Komissio työskentelee Euroopan ehdonalaisjärjestön (CEP) ja EuroPris-järjestön kanssa, joita molempia rahoitetaan oikeusalan ohjelman puitteissa myönnettyillä toiminta-avustuksilla ja jotka osallistuvat vankiloiden ja ehdonalaisvalvonnan henkilöstön erityisiin koulutuksiin. EuroPris järjesti 24. ja 25. marraskuuta asiantuntijakokouksen radikalisoitumisesta. Rikosoikeuden foorumi (Criminal Justice Platform: EuroPris, CEP ja Euroopan restoratiivisen oikeuden foorumi) järjestää 26. huhtikuuta 2016 Barcelonassa konferenssin radikalisoitumisesta ja väkivaltaisista ääriliikkeistä. Komissio on yhteydessä myös Euroopan neuvostoon: rikosopillisen yhteistyön työryhmä (PC-CP) on laatimassa radikalisoitumista koskevaa käsikirjaa vankiloiden henkilökunnalle. Oikeusasioden pääosasto myöntää vuonna 2016 Euroopan neuvostolle suoraa avustusta SPACE-tilastojen kehittämiseksi ja vankiloiden valvontaviranomaisten verkon (EU NPM -verkko) perustamiseksi jäsenvaltioihin. Näin pystytään keräämään tietoa radikalisoitumiskysymyksen laajuudesta jäsenvaltioissa.

RANin vankiloita ja ehdonalaisuutta käsittelevä työryhmä osallistuu myös 20. marraskuuta 2015 annettujen päätelmien täytäntöönpanoon.

4. Radikalisoitumisen ehkäiseminen koulutuksen avulla, edistämällä suvaitsevaisuutta sekä torjumalla syrjintää, rasismia ja muukalaisvihaa

– *Koulutus*

Komissio suunnittelee käytännön **aloitteita koulutuksen, nuorison, kulttuurin ja urheilun aloilla radikalisoitumisen ehkäisemiseksi**. Näihin kuulunevat lippulaivahankkeet ja Erasmus+ -ohjelman kohdennetut ehdotuspyynnöt (400 miljoonaa euroa vuoteen 2020 saakka). Koulutusministerien 17. maaliskuuta 2015 antaman Pariisin julistuksen tavoitteet on asetettu etusijalle Erasmus+ -rahoituksessa jo vuodesta 2016 alkaen.

– *Rasismien ja muukalaisvihan torjuminen*

Perussopimusten valvojana komissio on joulukuusta 2015 alkaen aloittanut useissa jäsenvaltioissa tutkimuksia rasismien ja muukalaisvihan tiettyjen muotojen ja ilmaisujen torjumisesta rikosoikeudellisin keinoin annetun puitepäättöksen 2008/913/YOS saattamisesta osaksi kansallista lainsäädäntöä ja täytäntöönpanemisesta. Tarvittaessa komissio käynnistää rikkomismenettelyt.

Samaan aikaan tehostetaan toimia jäsenvaltioiden tukemiseksi **proaktiivisten tutkinta- ja syytteenpanokäytäntöjen kehittämisessä**, mukaan lukien rasismien, muukalaisvihan ja muiden suvaitsemattomuuden muotojen torjumista käsittelevän uuden EU:n korkean tason työryhmän perustaminen vuonna 2016. Korkean tason työryhmä toimii foorumina parhaiden käytäntöjen vaihtamiselle, jäsenvaltioille annettavan ohjauksen kehittämiseksi ja yhteistyön lisäämiselle asiaankuuluvien toimijoiden kanssa, kansalaisyhteiskunta mukaan lukien. Suvaitsemattomuuden kaikkien muotojen ehkäiseminen ja torjuminen on edelleen yksi perusoikeus-, tasa-arvo- ja kansalaisuusohjelman prioriteeteista, ja rahoitusta aiotaan vuonna 2016 edelleen priorisoida siten, että tuetaan virkamiesten erityiskoulutusta ja kannustetaan viharikos- ja vihapuhetapausten valvontaa, raportointia ja tallentamista.

1. ja 2. lokakuuta 2015 järjestetyn **ensimmäisen vuotuisen perusoikeuksia käsitelleen keskustelutilaisuuden** suorana jatkotoimena komissio on nimennyt Katharina von Schnurbeinin juutalaisvihan torjumisen koordinaattoriksi ja David Friggierin muslimivihan torjumisen koordinaattoriksi. Koordinaattoreiden tärkein tehtävä on tuoda asianomaisten yhteisöjen huolenaiheet komission poliittisen tason tietoisuuteen ja avustaa eri yksiköiden toimien koordinoinnissa rasismia, muukalaisvihaa ja muita suvaitsemattomuuden muotoja koskevan komission laajan toimintapolitiikan puitteissa. Koordinaattorit ovat yhteydessä jäsenvaltioihin, Euroopan parlamenttiin, muihin toimielimiin ja asiaankuuluviin kansalaisyhteiskunnan organisaatioihin.

– ***Väkivaltaan ja vihaan yllyttävän verkossa esiintyvän vihapuheen leviämiseen puuttuminen***

1. ja 2. lokakuuta 2015 järjestetyn ensimmäisen vuotuisen perusoikeuksia käsitelleen keskustelutilaisuuden jatkotoimena käynnistettiin **EU:n sekä IT-yritysten, jäsenvaltioiden ja kansalaisyhteiskunnan toimijoiden välinen vuoropuhelu verkossa esiintyvistä vihapuheista**. EU:n vuoropuhelun tarkoituksena on tutkia tapoja tehostaa vastapropagandan laatimista, ratkaista nykyiset haasteet käytössä olevien ilmoitusjärjestelmien parantamiseksi ja varmistaa väkivaltaan yllyttävän vihapuheen pikainen poistaminen, keskustella "luottoilmoittajien" ("trusted reporters") ja kansalaisyhteiskunnan roolista verkossa esiintyvän vihapuheen havaitsemisessa ja ilmoittamisessa sekä lisätä avoimuutta ilmoitus- ja poistamismenettelyjen soveltamisessa.

Verkon vihapuheen parissa tehtävä työ liittyy toukokuussa 2015 käynnistettyyn digitaalisia sisämarkkinoita koskevaan strategiaan. Sääntelyyn pohjautuvan puuttumisen osalta julkinen kuuleminen foorumeista ja laittomasta sisällöstä päättyi 30. joulukuuta 2015, ja siinä tarkasteltiin muun muassa sähköistä kaupankäyntiä koskevan direktiivin mukaisen vastuuvapauden soveltamisalaa, ilmoittamis- ja toimintamenettelyjä sekä varmistamisvelvollisuutta. Audiovisuaalisia mediapalveluja koskeva direktiivi sisältää sääntöjä vihapuhetta sisältävien lähetysten kieltämisestä, ja sitä ollaan myös tarkistamassa, erityisesti tutkitaan direktiivin tehokkuutta muuttuvassa mediaympäristössä.

- *Viestinnän välinekokonaisuus, jolla viestitään kunnioitusta, suvaitsevaisuutta ja syrjimättömyyttä EU:ssa*

EU:n perusoikeusvirasto ja Itävallan sisäministeriö järjestivät Wienissä joulukuussa 2015 yhdessä seminaarin viestinnän välinekokonaisuuden kehittämiseksi parhaista käytännöistä, jolla viestitään kunnioitusta, suvaitsevaisuutta ja syrjimättömyyttä EU:ssa. Seminaariin osallistui EU:n toimielinten ja kansallisten ja paikallisten viranomaisten edustajia sekä viestinnän asiantuntijoita, jotka erikoistuvat rasismien torjuntaan, radikalismista loitontumiseen sekä suvaitsevaisuuden, kunnioituksen ja syrjimättömyyden edistämiseen. Tärkeimmät tulokset: viestintää ei pidä ymmärtää yksisuuntaisena, ylhäältä alas suuntautuvana välineenä vaan vuoropuheluna; kyseisen vuoropuhelun osallistujat tulisi ottaa mukaan näiden viestintästrategioiden suunnitteluun; paikallistason toimijoiden roolia painotettiin; perusoikeuskirjassa vahvistetuista oikeuksista ja arvoista on viestittävä; on siirryttävä reagoimisesta ehkäisemiseen ja vastapropagandasta myönteiseen viestintään. Tulokset esitellään asiaankuuluville neuvoston työryhmille ja EU:n ja kansallisen tason asiaankuuluville toimijoille. Tuloksia hyödynnetään myös perusoikeusviraston kesäkuussa 2016 järjestämässä perusoikeusfoorumissa.

III YHTEISTYÖ KANSAINVÄLISTEN KUMPPANEIDEMME KANSSA

Ulkoasiainneuvosto keskusteli 14. joulukuuta EU:n ulkoisista terrorismintorjunnan prioriteeteista ja oli yhtä mieltä siitä, että ulkoasiainneuvoston 9. helmikuuta 2015 antamat päätelmät terrorismintorjunnasta on pantava kiireesti täytäntöön. Tähän oli kiinnitetty huomiota myös etukäteen toimitetussa korkean edustajan kirjeessä. Korkean edustajan kirjeessä painotettiin useita priorisoitavia alueita, joilla EU:n etuihin kohdistuva terrorismin uhka on selkein (Lähi-itä ja Pohjois-Afrikka, Turkki ja Länsi-Balkan), ja viitattiin tiettyihin aihekohtaisiin prioriteetteihin, kuten väkivaltaisten ääriliikkeiden torjuminen, terrorismin rahoitus ja ilmailun turvaaminen.

MENA-alueen prioriteettimaiden ja **Turkin** kanssa ollaan parhaillaan valmistelemassa eri vaiheissa olevia **terrorismintorjuntaan liittyviä paketteja**.

Tunisian pääministerille osoitettavaa korkean edustajan Federica Mogherinin kirjettä ollaan valmistelemassa, ja siinä kuvataan PTK:n kokouksessa 26. marraskuuta 2015 hyväksyttyä **Tunisialle** tarjottavaa kattavaa terrorismintorjuntapakettia. Paketin sisältämien toimien täytäntöönpanon valmistelut etenevät myös. Tunisia on nimennyt koordinaattorin 23 miljoonan arvoiselle turvallisuusalan uudistusohjelmalle, joten täytäntöönpano voi alkaa. Komissio hyväksyi joulukuussa 2015 rahoituspäätöksen asiantuntijoiden lähettämiseksi Tunisian viranomaisten tukemaan kattavan lähestymistavan kehittämistä ja toteutusta terrorismintorjunnan alalla. Tammikuussa 2016 alkoi hanke terrorismintorjunnan oikeudellisen puolen tukemiseksi (vakautta ja rauhaa edistävän välineen pitkän aikavälin toimi, 300 000 euroa). Joulukuussa 2015 komissio hyväksyi päätöksen hankkeesta, jolla pyritään lisäämään paikallisen yhteisön sitoutumista rajaturvallisuuteen ja rajavalvontaan ja edistämään realistisia toimeentulon vaihtoehtoja syrjäytyneissä rajayhteisöissä. Hankkeen toteuttavat Tanskan pakolaisneuvosto / Tanskan miinanraivausryhmä ja International Alert yhdessä useiden paikallisten kansalaisjärjestöjen kanssa. PREV-UE-hankkeen (radikalisoitumisen ehkäiseminen) puitteissa on järjestetty koulutusta.

Tunisian viranomaisten pyynnöstä tammikuussa 2016 järjestettiin teknisen avun ohjelman vierailu mahdollisuuksien tutkimiseksi antaa EU:n tukea terrorismintorjunnan turvallisuuspuolen kapasiteetin vahvistamiseksi radikalisoitumisen ehkäisemisen alalla. Radikalisoitumisen torjunnan verkoston vierailu on valmisteilla. Tunisian valtuuskunta on kutsuttu opintovierailulle Eurojustin tiloihin maaliskuussa, ja tarkoituksena on tutkia tapoja tehostaa yhteistyötä. Rikosasioissa tehtävää oikeudellista yhteistyötä kannustetaan edistämällä Euroopan neuvoston välineitä.

EU:n terrorismintorjunnan koordinaattori ja EUH:n varapääsihteeri vierailivat **Jordaniassa** 15.–17. joulukuuta 2015. Jordanian viranomaisten kanssa järjestetyissä kokouksissa tuli ilmi viranomaisten olevan erittäin kiinnostuneita syvemmästä yhteistyöstä terrorismin rahoituksen, rajaturvallisuuden ja ilmailun turvaamisen sekä väkivaltaisten ääriliikkeiden torjumisen aloilla. Selkeän kuvan saamiseksi yhteisistä prioriteeteista Jordanian hallitus on luvannut järjestää seminaarin terrorismintorjunnasta jäsenvaltioiden asiantuntijoiden kanssa 15. maaliskuuta.

Seminaarissa on tarkoitus laatia etenemissuunnitelma sekä nykyisen yhteistyön laajuuden painottamiseksi (mukaan lukien 10 miljoonan euron hanke Jordanian hallituksen ja kansalaisyhteiskunnan valmiuksien parantamiseksi käsitellä väkivaltaisiin ääriliikkeisiin liittyviä haasteita) että uusien alojen määrittelemiseksi terrorismintorjunnan alan yhteistyölle, mukaan lukien valmiuksien kehittämishankkeet, rikosasioissa tehtävän oikeudellisen yhteistyön edistämien Euroopan neuvoston välineillä ja toiminta EU:n virastojen kanssa, Europol ja Cefol mukaan lukien. EU:n radikalisoitumisen torjunnan verkoston valtuuskunta vieraili Jordaniassa joulukuun alussa keskustelemassa vankiloissa tapahtuvasta radikalisoitumisesta.

Libanonissa järjestettiin 26. ja 27. tammikuuta 2016 terrorismintorjunta-aiheinen vuoropuhelu. EU:n puolelta vuoropuheluun osallistuivat EU:n terrorismintorjunnan koordinaattori, EUH:n varapääsihteeri ja sisäasioiden pääosaston johtaja sekä Europol, Cefol ja Frontex. EU viimeistelee parhaillaan etenemissuunnitelmaa Libanonin viranomaisten kanssa tehtävää terrorismintorjunnan alan yhteistyötä varten. Suunnitelma sisältää tehostetun yhteistyön seuraavilla aloilla: väkivaltaisten ääriliikkeiden torjuminen; oikeus ja lainvalvonta; oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa; ilmailun turvaaminen ja terrorismin rahoituksen vastaiset toimet. Osapuolet sopivat, että EU:n virastoilla ja erityisesti Europolilla ja Cefolilla voisi olla merkittävä rooli vahvempien lainvalvonta-alan yhteyksien rakentamisessa. EU kehittää etenemissuunnitelman pohjalta Libanonia koskevan terrorismintorjunnan alan laajan avustuspaketin Tunisian mallin mukaisesti.

EU:n terrorismintorjunnan koordinaattori ja EUH:n varapääsihteeri vierailivat **Algeriassa** 16.–17. helmikuuta 2016. Korkean tason tapaamisissa Maghrebin ja Sahelin kysymyksistä vastaavan ministerin, sisäministerin ja uskontoasioiden ministerin sekä oikeusministeriön korkeiden virkamiesten kanssa valmisteltiin yhteisymmärrystä terrorismintorjuntaa käsittelevän seminaarin järjestämisestä ennen kesää 2016, jotta voidaan määritellä käytännön aloja tulevaa terrorismintorjunnan alan yhteistyötä varten. Mahdollisia aloja tulevaa yhteistyötä varten: rikosoikeudellinen lähestymistapa terrorismintorjunnassa, terrorismintorjuntaan erikoistuneiden oikeuslaitoksen osien tukeminen, radikalisoitumisen ehkäiseminen / ääriliikkeistä loitontaminen, kriisinhallinta terrori-iskun jälkeen, Algerian liittyminen Euroopan neuvoston yleissopimukseen, lakitekstien laatiminen, tiiviimpi yhteistyö EU:n virastojen kanssa ja yhteistyö valmiuksien parantamiseksi alueen maissa. Algeria ehdotti strategista vuoropuhelua turvallisuudesta ja terrorismintorjunnasta. EU voi hyötyä Algerian asiantuntemuksesta erityisesti ääriliikkeistä loitontamisen osalta. EU:n edustustoon Algeriassa lähetettiin joulukuussa 2015 terrorismintorjunnan/turvallisuusalan asiantuntija. PTK:lle/COSI:lle tiedotetaan vierailusta 3. maaliskuuta, ja ne antavat ohjausta sen suhteen, miten edetään.

Kesäkuussa 2015 järjestettiin terrorismintorjuntaa käsittelevä seminaari **Turkin** kanssa, ja sen jälkeen on suunnitteilla parannettu ja kohdennettu terrorismintorjunnan alan vuoropuhelu keväälle 2016. Tarkoituksena on viimeistellä sopimus, jolla vahvistetaan EU:n ja Turkin terrorismintorjunnan alan yhteistyö monilla avainaloilla. Europolin ryhmä vieraili Ankarassa helmikuun 2016 alussa ja vierailun jälkeen Europolin hallintoneuvosto on hyväksynyt ehdotuksen turkkilaisen yhteyshenkilön lähettämiseksi Europoliin mahdollisimman pian. EU on myös viimeistelemässä vakautta ja rauhaa edistävistä välineistä rahoitettavaa hanketta EU:n ja Turkin yhteisten toimien tuloksellisuuden parantamiseksi vierastaistelijoiden aiheuttamien uhkien osalta. Tällä parannetaan Turkin rajaviranomaisten tietoisuutta siitä, miten käsitellä terrorismiin syyllistyneiden palaavien vierastaistelijoiden maahanmuuton aiheuttamia haasteita. Radikalisoitumisen torjunnan verkoston vierailu Ankaraan on valmisteilla.

Monissa vuonna 2015 aloitetuissa terrorismintorjunnan alan hankkeissa on edistytty: Vakautta ja rauhaa edistävän välineen lyhyen aikavälin rahoitusta saava, Cepolin toteuttama **EU/MENA-alueen hanke koulutuskumppanuudesta terrorismintorjunnan alalla** (painopisteenä terrorismintorjunnan alan koulutus Tunisiassa, Libanonissa, Jordaniassa ja Turkissa sekä vaihdot ja opiskeluvierailut MENA-alueen kumppaneille) aloitti toimintansa helmikuussa 2016 (18 kuukautta, budjetti 2,5 miljoonaa euroa). British Councilin / RICUn toteuttama **strategisen viestinnän** hanke, jossa keskitytään Tunisiaan, Marokkoon ja Libanoniin, aloitettiin marraskuussa 2015 (18 kuukautta, 3,5 miljoonaa euroa).

Hankeryhmä työskentelee jo Tunisian viranomaisten tukemiseksi ja aikoo tehdä tutustumisvierailun Beirutiin ja Rabatiin tulevien viikkojen aikana. Marraskuussa 2015 lähetettiin hankeryhmä **Irakiin** maan turvallisuusviranomaisten tiedonjakamis- ja koordinoitimekanismien ja niiden henkilöstövoimavarojen riittävyyden tukemiseksi yhteistyössä kansallisen turvallisuusneuvonantajan kanssa (18 kuukautta, vakautta ja rauhaa edistävän välineen lyhyen aikavälin rahoitus 3,5 miljoonaa euroa).

EUH:n johtama **arabiankielisen strategisen viestinnän työryhmä** on saanut toimintasuunnitelmansa valmiiksi ja kehittää pilottihankkeita tietyissä MENA-alueen maissa ja päämajassa sekä työskentelee yhdessä muiden asiaan liittyvien hankkeiden kanssa keskittyen erityisesti nuorille suuntautuvaan viestintään. Korkean edustajan Mogherinin johdolla toteutettava aloite, joka koskee nuorisoa ja radikalisoitumisen torjumista Euroopassa ja MENA-maissa, on valmisteilla. Koulutuksen ja kulttuurin pääosasto tutkii mahdollisuutta **lisätä virtuaalisia opiskelijavaihtoja** MENA-alueen kanssa nykyisen e-Twinning -verkoston pohjalta. Verkosto toimii jo Tunisiassa, ja lähes 300 opettajaa ja 85 koulua on jo rekisteröitynyt tähän verkkofoorumiin.

COSI kävi marras- ja joulukuussa 2015 EU:n terrorismintorjunnan koordinaattorin asiakirjan pohjalta kaksi keskustelua **oikeus- ja sisäasioiden alan välineiden ja virastojen suuremmasta käytöstä MENA-alueella.**

EU tukee edelleen YK:n erityisedustajan Staffan de Misturan ponnisteluja poliittisen ratkaisun löytämiseksi **Syyrian konfliktiin** yhdessä alueen voimatekijöiden kanssa. EU antoi tukensa 4. helmikuuta järjestetylle Lontoon konferenssille Syyriasta, joka johti uusiin, lähes 11 miljardin dollarin sitoumuksiin alueen auttamiseksi selviämään Syyrian konfliktista aiheutuvista traumaista. Tuen, joka luvattiin niille Syyrian rajanaapureille, jotka joutuvat selviämään suunnattomasta humanitaarisesta taakasta, pitäisi auttaa puuttumaan lisääntyvän radikalisoitumisen aiheuttamiin huolenaiheisiin. **Valmisteilla olevissa ehdotuksissa EU:n sopimuksiksi Jordanian ja Libanonin kanssa** painotetaan terrorismintorjunnan alalla tehtävän tuloksellisen yhteistyön merkitystä sekä tarvetta edistyä sosio-ekonomisissa kysymyksissä ja pakolaisten integroinnissa.

Komission rahoittaman **Sahelin** terrorismintorjunnan hankkeen (vakautta ja rauhaa edistävän välineen pitkän aikavälin toimi) loppuarviointi on osoittanut, että tällä välineellä oli keskeinen rooli Sahelin aluetta koskevan EU:n strategian ja EU:n terrorismintorjuntaa koskevan strategian täytäntöönpanossa. EU:n uskottavuus turvallisuusalan toimijana on parantunut Sahelin alueella tämän hankkeen ansiosta. **Afrikassa** pannaan parhaillaan täytäntöön tai valmistellaan useita vakautta ja rauhaa edistävistä välineistä rahoitettuja hankkeita sekä alue- että maatasolla. Painopisteitä ovat väkivaltaisten ääriliikkeiden torjuminen, terrorismintorjunnan rikosoikeudellinen tuki, pedagoginen tuki uskonnollisille kouluille sekä terrorismintorjunnan yleiset näkökohdat.

– **Länsi-Balkan**

Alueen tärkeimmät haasteet ovat ehkäiseminen (myös vankiloissa), epäilyttävä matkustaminen (terrorismin syyllistyvät vierastaistelijat), ampuma-aseet ja terrorismin rahoitus. Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto hyväksyi 3. ja 4. joulukuuta 2015 "integroivan ja täydentävän lähestymistavan terrorismin ja väkivaltaisten ääriliikkeiden torjuntaan Länsi-Balkanilla" (asiak. 11625/3/15) ja päätti panna täytäntöön EU:n Länsi-Balkanin alueen terrorismintorjunnan aloitetta (WBCTi) koskevan integroivan toimintasuunnitelman 2015–2017, joka on valmisteltu keskeisten EU:n jäsenvaltioiden toimesta Slovenian ja Itävallan johdolla. Tällä turvallisuuden hallinnointiin perustuvalla lähestymistavalla pyritään koordinoimaan terrorismintorjuntaa / väkivaltaisten ääriliikkeiden torjuntaan liittyviä toimia ja aloitteita alueella poliittisella tasolla alueellisen yhteistyöneuvoston kautta (RCC-foorumi), strategisella tasolla Kaakkois-Euroopan poliisiyhteistyösopimuksen kautta (PCC SEE -foorumi) ja operatiivisella tasolla terrorismintorjunnan aloitteen kautta (CTI-foorumi).

Komissio tukee WBCTi:n täytäntöönpanoa taloudellisesti liittymistä edeltävästä välineestä. Tämän tuen jatkaminen ja lisääminen tulevina vuosina tulee olemaan tärkeää, mukaan lukien RAN-asiantuntemuksen toimittaminen pikaisesti. RAN-tuen asianmukaisimman muodon määrittämiseksi on jo ryhdytty toimiin.

– ***Ilmailun turvaaminen***

Terrori-iskut Metrojet-yhtiön lentoon Siinain keskiosassa 31. lokakuuta 2015 ja Mogadishusta lähteneeseen lentoon 9. helmikuuta ovat vakava muistutus terroristien siviili-ilmailulle aiheuttamasta uhkasta. Metrojet-yhtiön iskun jälkeen komissio on auttanut koordinoimaan tiedonjakamista jäsenvaltioiden, EU:n toimielinten ja kansainvälisten kumppaneiden kesken. Useat jäsenvaltiot ovat myös keskustelleet tutkiakseen yhteisen lähestymistavan mahdollisuutta.

1. marraskuuta 2015 **aloitettiin** nelivuotinen hanke **siviili-ilmailun turvaamisesta Afrikassa ja Arabian niemimaalla (CASE)**. Tämän valmiuksien kehittämishankkeen rahoittaa komissio (7,5 miljoonaa euroa, vakautta ja rauhaa edistävän välineen pitkän aikavälin toimi), ja sen toteuttaa Euroopan siviili-ilmailukonferenssi (ECAC) jäsenvaltioiden asiantuntijoiden tuella (lyhyen aikavälin asiantuntijat). CASE-hankkeen ohjausryhmän ensimmäinen kokous järjestettiin 3. helmikuuta 2016.

EU:n olisi harkittava mahdollisuuksia tarjota pikaista tukea niille lentokentille MENA-alueella ja kauempanakin, joita Euroopan kansalaiset käyttävät eniten, joko **CASE**-hankkeen tai muiden tukitoimien puitteissa.

– ***Väkivaltaisten ääriliikkeiden torjunta (CVE)***

Väkivaltaisten ääriliikkeiden torjunta on keskeinen osa suunnitteilla olevia / toteutettavia EU:n ulkoisen toiminnan hankkeita useissa prioriteettimaissa ja useilla prioriteettialueilla. EU:n terrorismintorjunnan MORSE-hanke (valvonnan tukimekanismi, Monitoring Support Mechanism) tuotti marraskuussa 2015 analyysin, jossa korostettiin, että EU on käyttänyt noin 142 miljoonaa euroa terrorismin ja väkivaltaisten ääriliikkeiden torjunnan hankkeisiin maailmanlaajuisesti. EU ja USA pitivät 13. tammikuuta epävirallisen kokouksen väkivaltaisten ääriliikkeiden torjunnasta keskustellakseen ponnistelujen koordinoimisesta. Vastaavia neuvotteluja on suunnitteilla muiden keskeisten kumppanien kanssa.